

EU og Internationalt
Den 9. november 2023
FVM 312

SAMLENOTAT
Rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023

1. Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og ændring af forordning (EU) 2023/194 for så vidt angår dybhavsbestande
- *Udveksling af synspunkter*
KOM (2023) 587
Side 2
2. Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande gældende i Middelhavet og Sortehavet for 2024
- *Udveksling af synspunkter*
KOM (2023) 578
Side 18
3. Rådskonklusioner om en langsigtet vision for EU's landdistrikter
- *Vedtagelse af rådskonklusioner*
KOM-dokument foreligger ikke
Side 20
4. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om planter frembragt ved hjælp af visse nye genomteknikker samt fødevarer og foder, der er fremstillet heraf, og om ændring af forordning (EU) 2017/625
- *Status fra formandskabet*
KOM (2023) 411
Side 24
5. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2019/1009 for så vidt angår digital mærkning af EU-gødningsprodukter (EØS-relevant tekst)
- *Sagen er ikke på dagsordenen til rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023, men forventes vedtaget på et kommende rådsmøde.*
KOM (2023) 98
Side 38

NOTAT OM RÅDSMØDE (LANDBRUG OG FISKERI)

Den 20. november 2023

1. **Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og ændring af forordning (EU) 2023/194 for så vidt angår dybhavsbestande** **KOM (2023) 587**

Revideret genoptryk af grundnotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 8. november 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande uden for Østersøen (forslaget om fiskerimuligheder). Forslaget omfatter dels EU-bestande, dels bestande, der forvaltes i fællesskab med tredjelande og dels autonome bestande, som EU får adgang til. Formålet med forslaget er at fastsætte TAC¹ for 2024 og for visse bestande også for 2025 og 2026 og fordele EU's rådighedsmængder til medlemsstaterne (kvoter) for fiskeriet. Forslaget vil have erhvervsøkonomiske konsekvenser. Forslaget skønnes at have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, da forslaget tager højde for bestandssituationen for de berørte bestande. Sagen er på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023 med henblik på udveksling af synspunkter.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 587 af 25. oktober 2023 fremsat forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2024, 2025 og 2026 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerfartøjer i visse andre farvande og ændring af forordning (EU) 2023/194 for så vidt angår dybhavsbestande. Forslaget er endnu ikke modtaget i en dansk sprogversion.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 43, stk. 3, og kan vedtages af Rådet med kvalificeret flertal.

Sagen er på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023 med henblik på udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Forslaget omfatter dels EU-fiskebestande, dels bestande, der forvaltes i fællesskab med tredjelande, og dels autonome bestande, som EU får adgang til at fiske. Formålet med forslaget er at fastsætte TAC for 2024 og for visse bestande også for 2025 og 2026 og fordele EU's rådighedsmængder til medlemsstaterne på niveauer, der er i overensstemmelse med den fælles fiskeripolitik's overordnede målsætninger. For et stort antal bestande er der i forslaget endnu ikke angivet et forslag til TAC, da disse bestande indgår i forhandlinger med tredjelande, eller afventer videnskabelig rådgivning. Omfanget af bestande uden forslag til konkrete TAC'er er blevet meget stort som følge af, at UK fra 1. januar 2021 er blevet en selvstændig kyststat.

Forslaget bygger på den videnskabelige rådgivning om fiskerimulighederne udarbejdet af Det Internationale Havundersøgelseråd (ICES) under hensyntagen til principperne for TAC-fastsættelse,

¹ TAC = Total Allowable Catches = samlede tilladte fangstmængder.

som fremgår af Kommissionens meddelelse om status og retningslinjer for fiskerimulighederne for 2024 (Kommissionens politikerklæring - KOM (2023) 172).

Det fremgår af Kommissionens politikerklæring, at fiskebestandene i overensstemmelse med principperne i grundforordningen for EU's fælles fiskeripolitik ((EU) 1380/2013) skal være forvaltet efter målsætningerne om maksimalt bæredygtigt udbytte. Hovedmålsætningen for Kommissionens forslag til fastsættelse af fiskerimulighederne for 2024 vil derfor være at fastholde eller nå maksimalt bæredygtigt udbytte (F_{MSY}^2).

Kommissionen vil foreslå at anvende enten MSY-værdien (maksimalt bæredygtigt udbytte) eller det MSY-interval, som ICES har angivet, forudsat at de flerårige planer åbner mulighed for denne fleksibilitet, når der foreligger MSY-rådgivning. Der er en flerårig plan for de demersale bestande i Nordsøen (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/973) og for de demersale bestande i Vestlige Farvande (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/472).

For bestande, hvor der ikke foreligger en fuld analytisk rådgivning, vil fiskerimuligheder blive foreslået på basis af den foreliggende videnskabelige rådgivning og uden at gå på kompromis med bevaringsbehovet for bestandene. Hvor der ikke foreligger videnskabelig rådgivning, vil Kommissionen anvende forsigtighedsprincippet på en systematisk, foruddefineret og gennemsigtig måde.

Landingsforpligtelsen er nu indført for alle fiskerier efter kvoterede arter i Nordsøen, Skagerrak, Kattegat, de nordvestlige og de sydvestlige farvande. Det betyder, at fiskerimulighederne skal fastsættes under hensyntagen til, at de nu skal afspejle fangsterne i stedet for at afspejle landingerne, jf. grundforordningen (EU) 1380/2013. Der er indført fleksibilitetsmekanismer, som kan indgå i forvaltningen af bestandene med henblik på at tilpasse fiskerimulighederne til en fuld landingsforpligtelse. Dette omfatter år-til-år-fleksibilitet og arts-fleksibilitet. Dertil kommer visse undtagelser fra landingsforpligtelsen gennem de minimis-undtagelser³ og undtagelser baseret på høj overlevelse. Kommissionen vil tage disse sidstnævnte mekanismer i betragtning ved fastsættelsen af TAC for de enkelte bestande.

For visse bestande har ICES rådgivet om, at der ikke bør være nogen fangster. Hvis denne rådgivning følges, vil det under landingsforpligtelsen indebære, at det ikke vil være muligt at fortsætte andre fiskerier, hvor disse bestande indgår som en uundgåelig bifangst. I sådanne situationer vil Kommissionen, for at sikre balancen mellem hensynet til mulighederne for et fortsat fiskeri, herunder socioøkonomiske hensyn, og hensynet til opnåelse af god økologisk tilstand for bestandene, foreslå specifikke TAC'er til bifangster. ICES' rådgivning for torsk i Kattegat er ligesom for 2020-2023 ingen fangster. TAC for torsk i Kattegat har i en længere årrække været fastsat alene til bifangster. Det foreslår Kommissionen også for 2024. Kommissionen har for 2024 også foreslået at videreføre de supplerende foranstaltninger for beskyttelse af torsk i Kattegat, som blev indført for fiskeriet i 2020, i form af selektive redskaber eller projekt med fuldt dokumenteret fiskeri med kameramonitorering. Forslaget indeholder endnu ikke en konkret TAC-størrelse for torsk i Kattegat. Kommissionen har videreført en bestemmelse fra 2023 om, at der kan afsættes en ekstra mængde torsk til fartøjer, der deltager i et projekt med elektronisk monitorering i Kattegat.

Forslaget inkluderer også en videreførelse af supplerende tiltag for torsk i Nordsøen og Skagerrak.

² Den fiskeridødelighed der indebærer, at man kan opnå maksimalt bæredygtigt udbytte.

³ Undtagelse for små fangster af visse arter.

Aftaler med tredjelande

Forslaget implementerer de fiskeriaftaler, som EU indgår for 2024 med en række tredjelande for så vidt angår fiskerimuligheder, herunder Norge, UK og Grønland. Såfremt der indgås aftale om fiskerimuligheder med Island og Færøerne, vil disse fiskerimuligheder også blive indarbejdet. Der vil eventuelt endvidere kunne komme konsultationer mellem EU og Island med henblik på at genoptage en aftale om udveksling af fiskerimuligheder mellem de to parter, som har ligget stille siden 2008. Forslaget fordeler desuden de kvoter, som vedtages blandt andet på årsmøder mv. i NEAFC (Kommissionen for Fiskeriet i det Nordøstlige Atlanterhav), NAFO (Organisationen for Fiskeriet i det Nordvestlige Atlanterhav), ICCAT (Den Internationale Kommission for Bevarelse af Tunfiskebestanden i Atlanterhavet), IATTC (Den Inter-Amerikanske Kommission for Tropisk Tunfisk) og CCAMLR (Konventionen om bevarelse af de marine levende ressourcer i Antarktis) m.fl. Endelig fordeles de kvoter, der aftales i kyststatsforhandlinger om makrel, atlanto-skandisk sild og blåhvilling.

EU-Norge-UK

De trilaterale konsultationer regulerer forvaltningen af seks fælles bestande i Nordsøen (torsk, kuller, mørksej, hvilling, rødspætte og sild), der tidligere var reguleret bilateralt mellem EU og Norge. Af de fælles forvaltede bestande er særligt torsk, rødspætte, mørksej og sild af betydning for Danmark.

EU-Norge

De bilaterale konsultationer mellem EU og Norge regulerer forvaltningen af syv fælles bestande i Skagerrak (torsk, kuller, hvilling, rødspætte, rejer, sild og brisling). EU og Norge fastsætter i fællesskab en samlet TAC for de respektive bestande, der fordeles til hver part efter en fast fordelingsnøgle. Af de fælles forvaltede bestande er særligt torsk, rødspætte, rejer og sild af betydning for Danmark. Rejebestanden forvaltes nu efter en årlig rådgivning med et forskudt kvote-år og indgår således ikke i efterårets konsultationer. I aftalen udveksler parterne også fiskerimuligheder for en række bestande i Nordsøen så som brisling, sperling, havtaske, jomfruhummer og rejer, samt blåhvilling i alle farvande og arktisk torsk, rødfisk, arktisk sej og kuller i Norskehavet og Barentshavet, foruden kvoter i grønlandsk farvand. Ligeledes skal der aftales adgangen til at fiske i hinandens farvande, der følger af aftalen om fiskerimulighederne for Skagerrak, samt den bilaterale aftale mellem EU og Norge for Nordsøen, øvrige norske farvande, og visse EU-farvande.

EU-UK

De bilaterale konsultationer mellem EU og UK dækker forvaltningen af mere end 76 fælles bestande i Nordsøen, den Engelske Kanal og farvandene vest for de britiske øer. Konsultationerne dækker derved bestande, der tidligere var forvaltet internt i EU, inden UK blev en selvstændig kyststat fra 1. januar 2021. Fiskerisamarbejdet mellem EU og UK er baseret på Handels- og Samarbejdsaftalen, der fastlægger betingelser i forhold til målsætninger og timing for de årlige konsultationer, og fastlægger herudover en fordelingsnøgle for fiskerimulighederne for hver af de fælles bestande. Aftalen indeholder desuden ændring i fordelingen mellem de to parter for de bestande, hvor UK i perioden 2021-25 får overført yderligere kvotemængder (bilag 35 i Handels- og Samarbejdsaftalen). Der er i Handels- og Samarbejdsaftalen mellem EU og UK fastlagt fuld adgang til at fiske i hinandens farvande i 2024, hvorfor dette ikke skal indgå som et årligt aftale-element.

Af de fælles forvaltede bestande, der indgår i efterårets konsultationer for 2024, er særligt jomfruhummer, kulmule, havtaske samt en række fladfiskearter i Nordsøen af betydning for Danmark. Dertil kommer visse bestande af betydning for Danmark, hvor fiskerimulighederne skal fastlægges i løbet af året, da fiskeriåret ikke er overensstemmende med kalenderåret. Dette gælder tobis, brisling og sperling.

I forhold til tobis skal det dog bemærkes, at UK og Skotland i 2023 har gennemført høringer om at lukke for alt tobisfiskeri i henholdsvis engelsk og skotsk farvand. EU har begrænset indflydelse på disse beslutninger, skønt man fra dansk side presser på for at påvirke de engelske og skotske myndigheder.

Handels- og Samarbejdsaftalen giver mulighed for direkte udveksling af fiskerimuligheder mellem den enkelte EU-medlemsstat og UK. Der er truffet beslutning om implementering af denne mulighed.

Rådet har i efteråret 2021 vedtaget et generelt mandat for de årlige konsultationer om fiskerimuligheder frem til 30. juni 2027 (Rådets afgørelse (EU) 2021/1875). Mandatet fastlægger de generelle principper for EU's holdning i konsultationerne, der følger af målsætningerne i den fælles fiskeripolitik.

ICES anvender ikke EU's forvaltningsplan i sin rådgivning for bestande, hvor der er andre parter (Norge og UK), som har andel af de pågældende bestande, idet planen er EU's tilgang til forvaltningen. ICES angiver dog fangstoptioner i rådgivningen ved en anvendelse af planen.

Fælles bestande

Oversigt over den biologiske rådgivning om de fælles bestande i Nordsøen og Skagerrak/Kattegat for 2024 og den danske kvoteandel. Den danske andel er angivet som dansk andel af EU 27-kvoten efter Brexit.

	ICES' rådgivning for 2024	TAC i 2023	Dansk andel af EU's kvote
Torsk i Nordsøen, Skagerrak, vest for Skotland og østlige engelske kanal (7d)	Rådgivning 22.691 tons for hele området. MSY-rådgivning. ICES har ændret på rådgivningsområdet, så det nu også inkluderer området vest for Skotland (6a). ICES rådgiver individuelt for den nordvestlige bestand (13.529 tons), den østlige viking-bestand (5.240 tons) og den sydlige bestand (3.922 tons). Den estimerede gydebiomasse (SSB) er under MSY-niveau den sydlige og østlige bestand men over MSY-niveau for den vestlige bestand. Fiskeridødeligheden (F) vurderes at være over grænseværdien F_{MSY} for alle tre bestande. Af hensyn til beskyttelsen af den sydlige bestand, reducerer ICES også rådgivningen for de to andre bestande, da bestandene blander sig en del af året. Alle tre bestande er dog i fremgang.	21.652 tons i Nordsøen, 3.095 tons i Skagerrak og 1.261 tons i østlige engelske kanal. Supplerende tiltag er vedtaget i EU og i Danmark gennemført i en national torskeplan bl.a. med krav om tilstrækkeligt kvotegrundlag eller selektive redskaber.	39 pct. i Nordsøen og 83 pct. i Skagerrak
Kuller i Nordsøen, Skagerrak og vest for Skotland (6a)	Rådgivning 149.024 tons (+18 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) har fluktueret meget gennem årene og vurderes at være langt over MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{MSY} .	58.402 tons i Nordsøen, 3.589 tons i Skagerrak og 6.507 tons i område 5b og 6a	33 pct. i Nordsøen og 84 pct. i Skagerrak
Mørksej i Nordsøen og Skagerrak / Kattegat og vest for Skotland (6)	Rådgivning 73.815 tons (+25 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være lidt over MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{MSY} .	53.374 tons i Nordsøen, og Skagerrak/Kattegat og 5.538 tons i område 6 mv.	10 pct. i Nordsøen og Skagerrak/ Kattegat
Kulmule i Nordsøen	Rådgivning 72.839 tons (-12 pct. i forhold til rådgivning for 2023) for den samlede nordlige bestand. MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være langt over MSY. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{MSY} .	2.883 tons i Nordsøen	71 pct.
Kulmule i Skagerrak/ Kattegat	Rådgivning 72.839 tons (-12 pct. i forhold til rådgivning for 2023) for den samlede nordlige bestand. MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være langt over MSY. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{MSY} .	2.490 tons i Skagerrak/Kattegat	92 pct.

	ICES' rådgivning for 2024	TAC i 2023	Dansk andel af EU's kvote
Hvilling i Nordsøen og østlige engelske kanal	Rådgivning 128.290 tons (+17 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være over MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{MSY} .	34.294 tons i Nordsøen	28 pct.
Hvilling i Skagerrak / Kattegat	Rådgivning 676 tons for 2023 og 2024 (-27 pct. i forhold til rådgivning for 2021 og 2022). Databegrænset bestand.	676 tons	90 pct.
Rødspætte i Nordsøen og Skagerrak	Rådgivning 155.015 tons (+3 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være over MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{MSY} .	132.922 tons i Nordsøen, 17.783 tons i Skagerrak	28 pct. i Nordsøen og 79 pct. i Skagerrak
Tunge i Nordsøen	Rådgivning 3.675 tons (-60 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være under MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{MSY} .	9.152 tons	4 pct.
Lange i Nordsøen	Rådgivning 13.317 tons (-12 pct. i forhold til rådgivning for 2022 og 2023). Rådgivning gælder for både 2024 og 2025. MSY-rådgivning. ICES' rådgivning dækker en række områder.	2.577 tons i Nordsøen	43 pct.
Lange i Skagerrak/Kattegat	Rådgivning 13.317 tons (-12 pct. i forhold til rådgivning for 2022 og 2023). Rådgivning gælder for både 2024 og 2025. MSY-tilgang. ICES' rådgivning dækker en række områder.	144 tons	60 pct.
Jomfruhummer i EU-farvande i Nordsøen	Ingen samlet rådgivning for hele Nordsøen. ICES vurderer bestanden og fiskeritrykket for jomfruhummer i Nordsøen for en række separate delområder i EU-farvande. TAC fastsættes dog for hele området samlet. ICES rådgiver efter MSY-tilgangen/forsigtighedsprincippet.	22.073 tons	39 pct.
Sild i Nordsøen (NSAS)	Rådgivning 532.166 tons (+28 pct. i forhold til rådgivning for 2023) / Heraf bifangst: 9.334 tons (-16 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være over MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F_{MSY} .	396.556 tons (konsum), 7.716 tons (bifangst)	Variabel andel af konsumkvoten og 98 pct. af bifangstkvoten
Sild i Skagerrak / Kattegat	Rådgivning på 0 tons for Østersøbestanden (samme rådgivning som for 2023) og 532.166 tons for Nordsøbestanden (+28 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. ICES rådgiver separat for Nordsøbestanden (NSAS) og Østersøbestanden (WBSS) (MSY-rådgivning), men der er en blanding af bestandene i Skagerrak/Kattegat.	23.250 tons (konsum), 6.659 tons (bifangst) (Kun 969 tons sild må tages i Skagerrak/Kattegat.)	48 pct. af konsumkvoten og 85 pct. af bifangstkvoten
Hestemakrel i Nordsøen og Kanalen	Rådgivning 9.730 tons (+9pct. i forhold til rådgivningen for 2022 og 2023). Rådgivningen gælder for 2024 og 2025. MSY-tilgang.	8.969 tons	54 pct.
Hestemakrel i de vestlige områder	Rådgivning ingen fangst (samme rådgivning som for 2023). MSY-rådgivning. Rådgivningen dækker et større område end TAC.	13.157 tons (Kun til bifangster)	11 pct.
Havgalt i det nordøstlige Atlanterhav	Rådgivning 27.349 tons (+20 pct. i forhold til rådgivningen for 2022 og 2023). Rådgivningen gælder for 2024 og 2025. MSY-tilgang.	22.791 tons	26 pct.

Makrel

På baggrund af rådgivningen fra ICES kyststaterne EU, Norge, UK, Island, Grønland og Færøerne blevet enige om en TAC for makrel i Nordøstatlantterhavet på 739.386 tons for 2024, svarende til en reduktion på 5 pct. i forhold til TAC'en for 2023. Såfremt det ikke lykkes kyststaterne at blive enige om en aftale om en ny fordeling af bestanden, vil hver part unilateralt fastsætte sin kvote for 2024.

Blåhvilling

På baggrund af rådgivningen fra ICES i henhold til MSY-princippet er kyststaterne EU, Norge, Island, Færøerne og UK blevet enige om en TAC på 1.529.754 tons for 2024. Rådgivningen fra ICES svarer til en øgning på 12,5 pct. i forhold til TAC'en for 2023. Såfremt det ikke lykkes kyststaterne at blive enige om en aftale om en ny fordeling af bestanden, vil hver part unilateralt fastsætte sin kvote for 2024.

Atlanto-skandisk sild

På baggrund af rådgivningen fra ICES er kyststaterne Norge, Island, Færøerne, Rusland og UK blevet enige om en TAC på 390.010 tons for 2024 baseret på forvaltningsstrategien, svarende til et fald på 24 pct. i forhold til TAC'en for 2023. Såfremt det ikke lykkes kyststaterne at blive enige om en aftale om en ny fordeling af bestanden, vil hver part unilateralt fastsætte sin kvote for 2024. EU har i 2023 anmodet om kyststatsstatus for atlanto-skandinavisk sild med henvisning til forekomst af atlanto-skandinavisk sild i EU-farvand.

EU-bestande

Oversigt over den biologiske rådgivning og Kommissionens forslag om TAC for EU's autonome bestande i Nordsøen og Skagerrak/Kattegat for 2024 samt TAC i 2023 og den danske kvoteandel:

Art	ICES' rådgivning for 2024	EU-TAC i 2023 i tons	Kommissionens forslag til EU-TAC i 2024 i tons	Dansk andel af EU's kvote
Torsk i Kattegat	Rådgivning 0 (samme rådgivning som for 2023). Databegrænset bestand. Rådgivningen anvender ICES' metoder for databegrænsede bestande og bygger på trends i gydebiomassen, der viser et fald i bestanden og en lille rekruttering i de senere år. Der rådgives ud fra forsigtighedsprincippet.	97 tons (Bifangst) Herudover mulighed for 30 pct. ekstra til fartøjer, der deltager i projekt med elektronisk monitorering.	Udestår	62 pct.
Tunge i Skagerrak/ Kattegat/ Østersøen	Rådgivning i intervallet mellem 327 og 436 tons (-13 pct. i forhold til rådgivning for 2023). Rådgivning i henhold til EU-forvaltningsplanen. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være under MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F _{MSY} .	498 tons	Udestår	84 pct.
Jomfruummer i Skagerrak/ Kattegat	Rådgivning 11.863 tons (-2 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Fiskeridødelighed angives som fangstrater. Fangstrate under F _{MSY} . ICES giver en landingsrådgivning, der tager højde for undtagelsen fra landingsforpligtelsen begrundet i høj overlevelse i intervallet mellem 7.147 og 10.082 tons.	8.501 tons	Udestår	73 pct.
Rødspætte i Kattegat, Sundet og Bælthavet	Rådgivning 17.254 tons (+45 pct. i forhold til rådgivning for 2023). MSY-rådgivning. Gydebiomassen (SSB) vurderes at være langt over MSY-niveau. Fiskeridødeligheden (F) ligger under F _{MSY} . Inkluderer en andel i Sundet og Bælterne (område 22-23).	1.059 tons i Kattegat	Udestår	89 pct.

Kommissionen foreslår herudover – som i tidligere år – et forbud mod fiskeri efter visse sårbare arter. Disse arter må, når de fanges utilsigtet, ikke skades og skal straks genudsættes. Dette gælder blandt andet en række haj- og rokkearter.

Andre bestemmelser

År-til-år fleksibilitet

Forslaget indeholder endvidere regler for år-til-år fleksibilitet. Det fremgår heraf, at de hidtidige regler om år-til-år fleksibilitet jf. rådsforordning 847/96 kun anvendes, når medlemsstaterne ikke anvender den mulighed for år-til-år fleksibilitet, som fremgår af grundforordningen. Grundforordningens bestemmelser om år-til-år fleksibilitet kan anvendes for bestande omfattet af landingsforpligtelsen, hvilket efter 2019 er alle kvoterede bestande omfattet af forordningen.

Ni pct. artsfleksibilitet

Af grundforordningens artikel 15, stk. 8, fremgår, at fangster af arter, der er underlagt landingsforpligtelsen, og som fanges ud over de tilladte kvoter for disse arter, eller hvor medlemslande ikke har kvoter, kan afskrives på kvoterne for målarter, forudsat at de ikke overstiger kvoten for målarter med mere end ni pct. Dette forudsætter dog, at ikke-målarterne er inden for sikre biologiske grænser. Kommissionen har i forslaget – som i 2021 – anført, for hvilke bestande denne bestemmelse kan finde anvendelse.

Fodnoter

Den hidtidige bestemmelse om mulighed for afskrivning af tilhørende bifangster på hovedarten i visse pelagiske fiskerier og industrifiskerier fastholdes i forslaget som i 2023. Det anføres fortsat i forslaget, at bifangster, som fratrækkes kvoten i henhold til fodnoten, og bifangster af arter, der fratrækkes kvoten i henhold til ovenfor anførte ni pct. artsfleksibilitet, tilsammen ikke må overstige ni pct. af kvoten.

Europæisk ål

ICES fremlægger den 1. november 2023 sin rådgivning for ål. Kommissionen opdaterer dette års foranstaltninger efter modtagelsen af rådgivningen. Kommissionen foreslår dog allerede nu at præcisere for 2024, at lukningen i Nordøstatlanten skal dække hovedmigrationsperioden af det respektive livsstadium i det berørte fiskeriområde. Som en undtagelse kan en medlemsstat tillade fiskeri i op til 30 dage af hovedmigrationsperioden. I det tilfælde, skal den pågældende medlemsstat fastsætte en supplerende lukkeperiode af en tilsvarende tidsperiode i hovedmigrationsperioden eller subsidiært lige før eller lige efter. Denne undtagelse fra lukkeperioderne skal i ICES underområde 3 (Skagerrak-Kattegat og Østersøen) aftales mellem de berørte medlemsstater for at sikre beskyttelse af ålemigrationen fra Østersøen til Nordsøen. Hvis der ikke foreligger en aftale inden 1. marts 2024 skal lukkeperioden være fra 1. august 2024 til 31. januar 2025. Kommissionen foreslår fortsat, at alt rekreativt fiskeri efter ål forbydes.

Havbars i det nordøstlige Atlanterhav

Foranstaltninger for havbars indgår i forhandlingerne med UK. Kommissionen har foreløbigt foreslået at videreføre de foranstaltninger for havbars, der gælder for 2023, herunder regler for rekreativt fiskeri efter denne bestand i flere havområder, blandt andet i Nordsøen syd for Hanstholm (område 4b). For det rekreative fiskeri foreslås der således en fangstbegrænsning for havbars på to fisk pr. dag fra 1. april til 31. december 2023 og kun fangst og genudsætning ("catch and release") uden for dette tidsrum i 2024. Det er ligeledes fortsat forbudt at fange havbars med faststående rekreative redskaber og beholde disse.

Intern fordeling af makrel

Ved en eventuel manglende aftale om makreladgang med Norge forventes drøftelser om allokeringen af den andel af EU's makrelkvote, som historisk har været allokeret til Danmark i norske farvande. Drøftelserne forventes at kunne angå både 2022, 2023 og 2024 samt en fremtidig langsigtet løsning.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Forslaget er et led i gennemførelsen af den fælles fiskeripolitik, hvorfor nærhedsprincippet er tilgodeset.

Gældende dansk ret

Ikke relevant.

Konsekvenser

Forslaget har ikke lovgivningsmæssige eller nye statsfinansielle konsekvenser. Forslaget har ikke konsekvenser for EU's budget.

Fastsættelse af fiskerimuligheder har erhvervsøkonomiske konsekvenser. Der er både stigende og faldende TAC'er af relevans for dansk fiskeri i forslaget. Forslaget i sin oprindelige form indeholder som nævnt meget få konkrete forslag til TAC for 2024 for bestande af interesse for Danmark. En stor del af TAC for disse bestande fastsættes som nævnt i forhandlinger med tredjelande, hvorfor forslag til TAC'er ikke er inkluderet. De vigtigste og mest økonomisk betydende bestande for dansk fiskeri er således afhængige af disse forhandlinger med tredjelande. Konsekvenserne for bruttoindtjeningen vil derudover også afhænge af blandt andet udviklingen i afsætningspriserne samt omkostninger, herunder brændstof, og af fiskerimønstre. Fiskerimulighedernes størrelse har selvsagt også afledte erhvervsøkonomiske konsekvenser for forarbejdningsindustrien.

Der har været forudset visse erhvervsøkonomiske konsekvenser i de demersale fiskerier ved indførelsen af supplerende tiltag for beskyttelsen af torsken i både Nordsøen, Skagerrak og Kattegat i de seneste år. Afhængigt af i hvilket omfang disse tiltag videreføres for 2024, forventes der fortsat at kunne være sådanne erhvervsøkonomiske konsekvenser. Tilsvarende har der været forudsat visse statsfinansielle konsekvenser gennem øgede kontrolfunktioner. Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

I forhold til makrelfordeling kan forslaget have væsentlige erhvervsøkonomiske konsekvenser for det danske fiskerierhverv. Afregningsværdien for den pågældende makrelkvote i 2021 på 13.573 tons var ca. 137 mio. kr. Afregningsværdien for den pågældende makrelkvote i 2022 på 12.460 tons vurderes til ca. 132 mio. kr. og i 2023 på 12.258 tons vurderes afregningsprisen til ca. 130 mio. kr. Kvoten udgør ca. 40 pct. af Danmarks samlede makrelkvote.

I forhold til den foreslåede seks måneders lukkeperiode for det erhvervmæssige fiskeri efter ål i saltvand forventes der ligeledes erhvervsøkonomiske omkostninger for de ålebedrifter, der udøver erhvervmæssigt fiskeri efter ål i saltvand. De erhvervsøkonomiske omkostninger afhænger bl.a. af hvilken lukkeperiode, der fastsættes for ålefiskeriet.

I forhold til erhvervsøkonomiske konsekvenser er det generelt vigtigt, at der snarest muligt aftales adgang til norske farvande fra årets begyndelse.

Forslaget skønnes at have en positiv virkning for beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, da forslaget tager højde for bestandssituationen for de berørte bestande.

Høring

Sagen har været i høring i §5-udvalget (fiskeri) og §7-udvalget (rekreativt fiskeri, ferskvandsfiskeri og fiskeleje).

Danmarks Fiskeriforening Producent Organisation (DFPO) lægger vægt på, at fastlæggelse af fiskerimuligheder skal medvirke til at sikre et bæredygtigt fiskerierhverv. DFPO kan dog ikke genkende, at Kommissionens forslag vil have ”en positiv indvirkning på beskyttelsesniveauet i Danmark, da forslaget tager højde for bestandssituationen i de berørte bestande”. Dels fordi man med dette udsagn forudsætter eksistensen af et uspecificeret beskyttelsesniveau, og dels fordi det ligger underforstået i udsagnet, at alle arter har behov for øget beskyttelse, hvilket ifølge DFPO langt fra er i overensstemmelse med de biologiske forhold. Mange arter er ifølge DFPO i god tilstand, og ifølge den biologiske rådgivning går det frem for de fleste. Der er derfor ifølge DFPO næppe behov for at øge beskyttelsesniveauet.

DFPO anfører, at erhvervet igennem flere år efterspurgt, at et forslag fra Kommissionen om fiskerimuligheder, også ledsages af en socioøkonomisk analyse. Det har endnu ikke været muligt at få Kommissionen til at leve op til dette princip, som ellers er integreret i den fælles fiskeripolitik. Som konsekvens heraf, vil beslutninger træffes på et uoplyst grundlag. DFPO anfører, at det dog er glædeligt, at både Kommissionen og Europa-Parlamentet har igangsat et arbejde om, hvordan man i højere grad kan tage højde for socioøkonomiske forhold i arbejdet med at fastsætte fiskerimuligheder på et bæredygtigt grundlag – også økonomisk. Siden 2022 har omkostningerne svinget meget, hvorfor det ifølge DFPO er særligt vigtigt at skabe stabile rammevilkår på de parametre, som man fra myndighedernes side kan styre. Her tænkes ikke mindst på fastsættelsen af fiskerimuligheder.

DFPO anfører, at det er vigtigt for erhvervet, at fiskeriet efter de bestande, som er omfattet af fiskerimulighederne for 2024 kan påbegyndes den 1. januar. Der er ifølge DFPO desværre fortsat en reel risiko for, at forhandlingerne mellem EU, Norge og UK trækker ud med den konsekvens, at man ikke kan nå at få forslaget igennem de formelle beslutningsprocedurer i Bruxelles inden årets udgang. DFPO anfører, at det er problematisk at konstatere, at der tilsyneladende ikke er opmærksomhed på den diskussion, som sker omkring ICES' nye måde at rådgive for de såkaldte kategori 3 bestande. Konkret betyder det ifølge DFPO, at bestande som vurderes at vokse, fortsat er genstand for forslag om en reduktion af fiskerimulighederne. Det er ifølge DFPO ikke bare uforståeligt, det undergraver også tilliden til den biologiske rådgivning. Det har også en ikke acceptabel konsekvens for fiskerierhvervets mulighed for at levere fødevarer og drive en sund forretning.

DFPO anfører således, at fiskeriet efter en art potentielt har indflydelse på udviklingen af andre arter, og at DFPO naturligvis også er stor tilhænger af, at fiskeriforvaltningen tager højde for alle de usikkerheder, der altid vil være forbundet med en ressource, hvis udvikling er styret af en lang række forskellige faktorer. Imidlertid skal man ifølge DFPO også undgå at underudnytte vigtige ressourcer i forsøget på at give bedre betingelser for en enkelt bestand. Man skal ifølge DFPO huske, at fiskebestande kun meget sjældent er truet på deres eksistens, og hvis det måtte være tilfældet, så skyldes det ikke fiskeri alene.

DFPO fremhæver, at man gerne ser, at kuller i Kattegat ikke reguleres med kvote. DFPO anfører, at det i det fremsatte forslag for Kattegat kun er rødspætte som har relevans for Danmark, hvor Kommissionen foreslår kvoten fastsat efter den laveste værdi for det MSY-interval, som fremgår af forvaltningsplanen. Dette valg begrundes af Kommissionen med, at torsk er på så lavt niveau, at ICES anbefaler en kvote på 0. DFPO anfører, at hvis ideen om at forvalte fiskeriet efter den laveste fællesnævner bruges i alle

farvande, vil der kun være plads til et meget begrænset fiskeri på de naturlige bestande, og man vil ikke bidrage til fødevarerforsyningssikkerheden. EU vil så skulle øge importen af fisk fra tredjelande.

DFPO anfører herudover, at det med baggrund i Handels- og Samarbejdsaftalen med UK er aftalt, at fælleskvoterne på hhv. skærising/rødtunge og pighvar/slethvar i Nordsøen, skal splittes op i enkeltartskvoter, som vil kunne resultere i, at der som en afledt effekt, også etableres kvoter for Skagerrak og Kattegat for de pågældende arter. DFPO advarer imod at indføre kvoter for pighvar, slethvar, rødtunge og skærising i Skagerrak og Kattegat, uden at dette sker på grundlag af et solidt og grundigt forarbejde. Det bør ifølge DFPO overvejes om ikke den nuværende forvaltning er tilstrækkelig for disse arter, der alle optræder som bifangster i andre fiskerier primært efter rødspætte, kuller, og jomfruhummer.

Uden direkte relation til kvotefastsættelse indeholder Kommissionens forslag en række artikler til hvilke DFPO ønsker at bemærke følgende:

DFPO anfører, at Kommissionens fortsatte insisteren på at ål er stærkt truet, på ingen måde kan genkendes i det praktiske fiskeri. DFPO sætter derfor også spørgsmålstegn ved den vurdering af bestanden, som ICES foretager, og som Kommissionen baserer sit forslag på. DFPO anerkender dog, at ål ikke forekommer i de mængder den tidligere har gjort tilbage i 1970'erne, og at der stadig er behov for at sikre, at fiskeriet fastholdes på et niveau, der bidrager til en yderligere forbedring af tilstanden.

DFPO anfører, at fiskeriet efter ål i saltvand udgør en forsvindende lille del af den samlede dødelighed for ål, og at nedlukningen af bundgarnsfiskeriet vil ødelægge grundlaget for en århundreder gammel fiskeritradition langs de danske kyster. Der er ifølge DFPO tale om et stykke dansk kulturhistorie, som går tabt. DFPO mener derfor fortsat, at der bør rejses krav om, at de berørte fiskere, som ikke kun mister deres livsgrundlag, men også værdien af deres produktionsapparat kompenseres for deres tab.

DFPO foreslår derfor, at det igen bliver muligt at drive bundgarnsfiskeri efter ål i månederne september, oktober og november. DFPO er indstillet på, at dette kan ske under en række vilkår, herunder eventuelt et forbud mod fiskeri i visse områder og en forpligtelse til at indgå i et program, som tjener til at monitere udviklingen. DFPO mener således ikke, at den monitoring som foretages af DTU Aqua, på nogen måde, er tilstrækkelig til at give et retvisende billede af udviklingen. DFPO anbefaler, at der skal ske en evaluering af de nationale ålehandlingsplaner i 2024, som også Europa-Parlamentet har fremført.

DFPO anfører, at bestandene af torsk i og omkring Nordsøen efter ICES seneste vurdering er inde i en positiv udvikling. De to bestande, der sandsynligvis udgør langt den største del af fangsterne, er ifølge DFPO begge over målsætningen og den tredje, sydlige bestand er vokset med 500 pct. siden 2020. Den sydlige bestand er fortsat mindre end MSY B-trigger, men den vil ifølge rådgivningen i 2024 være større end grænseværdien B-lim.

DFPO anfører, at reglerne om supplerende foranstaltninger for at beskytte torsken (artikel 16) blev indført som ekstraordinære foranstaltninger, fordi bestanden på det tidspunkt formodedes at være mindre end grænseværdien B-lim. DFPO anfører, at fordi dette ikke længere er tilfældet, bør bestemmelserne i artiklen udgå. Hermed bortfalder også forpligtelsen til at have en dansk national plan for torskefiskeri i den nordlige del af Nordsøen og i Skagerrak. DFPO er fortsat indstillet på, at de lukkeperioder, der fremgår af bilag IV til forslaget, og som blev indført for at beskytte gydende torsk, fortsat bør være gældende.

DFPO foreslår, at man for at afhjælpe et problem vedrørende fangsteffektivitet, som er identificeret for små fartøjer, der fisker med de tilladte trawl i Kattegat, indsætter følgende tekst som afsnit to under

paragraf 1: *"By way of derogation from paragraph 1 (a)-(d), vessels less than 10 meter are allowed to use a 90 mm diamond mesh trawl"*.

Ud over disse bemærkninger, der knytter sig til selve forslagsteksten, har DFPO noteret, at Kommissionen i sine indledende betragtninger har udtrykt en ambition om ikke at tillade år-til-år fleksibilitet på arter, hvor bestanden er mindre end den biologiske grænseværdi B-lim. Det sker ifølge DFPO angiveligt for at undgå at underminere målsætningerne i den fælles fiskeripolitik. DFPO vil i den forbindelse gerne fastholde, at fleksibiliteten er et værktøj til at undgå at komme i konflikt med en vigtig del af den fælles fiskeripolitik, nemlig pligten til at lande hele fangsten. Derfor er det ifølge DFPO vigtigt, at fleksibiliteten opretholdes.

DFPO hilser introduktionen af flerårskvoter velkommen. Med henvisning til den mildt sagt ret ustabile biologiske rådgivning og en kvotefastsættelse, der alt for ofte bliver vedtaget på basis af politiske ambitioner, snarere end på basis af den observerede udvikling i bestandene, anfører DFPO, at det et værktøj, der kun bør anvendes med nogen forsigtighed og efter dialog med erhvervet.

Danmarks Pelagiske Producentorganisation (DPPO) bemærker, at foreningens fiskeriinteresser ikke på nuværende tidspunkt indgår i Kommissionens forslag til fastsættelse af fiskerimuligheder for 2024, da den pelagiske sektor primært er afhængig af de aftaler, som EU indgår med Norge og UK og i kyststatsregi. I det lys har DPPO således følgende generelle prioriteter i forhold til fiskerimuligheder for 2024:

Der er behov for en stærk EU-indsats imod andre kyststaters voldsomme og uberettigede ensidige fastsættelse af kvoter og deraf følgende overfiskning af den samlede TAC. Der bør gives højeste prioritet til at nå til enighed om fordelingsprincipper for makrel, blåhvilling og atlanto-skandisk sild baseret på ægte og oprigtigt historisk fiskeri og interesser i modsætning til et forsimplet princip om zonetilhørsforhold. DPPO kan støtte ICES' rådgivning og forslag til TAC'er for de pelagiske arter for 2024:

- makrel (-5 pct., 739 386 ton)
- blåhvilling (+12,5 pct., 1.529.754 tons),
- atlanto-skandisk sild (-24 pct., 390.010 tons)
- sild i Nordsøen (+28,3 pct., 532.166 tons)
- hestemakrel i Nordsøen (+8,5 pct., 9.730 tons)

For vestlig hestemakrel bør der ifølge DPPO fastsættes en foreløbig TAC i lyset af det kommende benchmark og undersøge alternativer til en nulfangst-TAC under hensyntagen til fiskeriets overlevelse på langt sigt. Den bilaterale aftale mellem EU og Norge for 2024 bør ifølge DPPO indeholde et stærkt reduceret bidrag af blåhvilling fra EU og give EU fuld adgang til at fiske atlanto-skandisk sild i norske farvande.

DPPO mener, at det er sandsynligt, at ICES' rådgivning ville have været en forhøjelse af TAC'en for makrel, hvis det ikke havde været for den nuværende overskridelse af TAC'en som følge af overdrevne, uberettigede ensidige kvoter fastsat af andre kyststater. DPPO opfordrer derfor Kommissionen og Rådet om på det kraftigste at fordømme parter i kyststater, der fastsætter overdrevne, uberettigede ensidige kvoter, og til straks at træffe foranstaltninger mod denne praksis ved at gøre brug af de instrumenter, de har til rådighed, såsom udvalgte handelsforanstaltninger. DPPO anfører, at fastsættelse af ensidige kvoter er uacceptabel og i strid med de igangværende bestræbelser på at nå til enighed om en fordelingsordning mellem alle involverede kyststater. De synes også at være i strid med FN's havretskonvention og navnlig aftalen om fælles bestande fra 1995, og det bør fastslås, om dette kan

betegnes som IUU-fiskeri. DPPO anfører ligeledes, at det lige nu kun er EU og UK, der holder fast i kvoter baseret på de hidtidige fordelingsprincipper. Der er desværre fortsat ikke udsigt til en aftale om fordelingen af makrel af Nordsøen mellem de involverede kyststater. Forhåbningerne om en bindende aftale for 2024 kan ikke længere lade sig gøre, da der er aftalt møder frem til foråret 2024, hvilket ikke tjener nogen til ære og gør mere skade end gavn i forhold til omverdenens syn på fiskeriet efter makrel i Nordatlanten.

I forhold til EU's interne opdeling af makrelkvoten i Nordsøen, anbefaler DPPO, at man sletter den særlige bestemmelse i TAC/kvoteforordningen, som begrænser fiskeriet i 4b og 4c. Baggrunden for denne anbefaling er at ICES, efter arbejdsgruppen WKEVALMAC 12-17 juni 2023, ikke længere vurderer at det giver mening at tale om makrel underkomponenter, deriblandt en Nordsøkomponent. ICES's vurdering er således, at i genetisk forstand er der alene tale om én samlet makrel bestand. Der er derfor, ingen videnskabelig basis for at sondre mellem makrel i den nordlige, centrale og sydlige del af Nordsøen.

Endeligt anbefaler DPPO, igen med udspring i konklusionerne fra WKEVALMAC, at man opererer med samme mindstemål i alle farvandsområder, nemlig 20 cm, i stedet for som nu et mindstemål for Nordsøen på 30 cm. I den sammenhæng anfører DPPO, at det er værd at bemærke, at der i de tekniske regler (forordning 2019/1241), bilag V, del A om bevarelsesmæssige mindstereferencetørrelser for Nordsøen, opereres med to mindstemål for makrel – både 30 cm og 20 cm. Noget kunne således tyde på, at man i forbindelse med arbejdet med de tekniske regler har besluttet sig for et mindstemål på 20 cm, men glemt at slette det oprindelige mindstemål for Nordsøen på 30 cm. Den fejl bør efter DPPO's mening rettes, alternativt bør man tillade at bruge 20 cm i stedet for 30 cm i den praktiske anvendelse af forordningen.

DPPO noterer med tilfredshed ICES' rådgivning for blåhvilling og er glad for at se, at gydebiomassen som forudsagt forbliver på nogle af de højeste niveauer nogensinde, og at den stærke rekruttering i 2021 og 2022 fortsat har positiv effekt på bestandsudviklingen. DPPO bemærker desuden, at forhandlingerne om en fordelingsmekaniske fortsætter, men desværre helt frem til marts 2024. DPPO finder, at der skal lægges pres på Kommissionen, så fordelingen afspejler EU's reelle og traditionelle interesse og resultater som den største aktør inden for dette fiskeri siden dets oprindelige udvikling, idet der også tages hensyn til, at dets historiske fangster er blevet hæmmet af kvoter og adgang, som Norge har fået gennem den årlige bilaterale aftale mellem EU og Norge. Hvis man ikke kan nå til enighed om en fordelingsmekaniske, er der efter DPPO's opfattelse kun et reelt alternativ, nemlig at videreføre en fælles andel mellem EU og UK på 41,42 pct. af TAC'en, som efterfølgende fordeles i henhold til Brexit-aftalen. Som det er tilfældet med makrel, bør zonetilhørsforhold ikke være det kriterium, som en fordeling skal baseres på.

DPPO ser med bekymring på den seneste nedgang i ICES' rådgivning for atlanto-skandinavisk sild, idet yderligere -24 pct. (390 010 ton) følger efter sidste års -15 pct. Ligesom det er tilfældet med makrel, er en overskridelse af fiskerimulighederne blandt de kyststater, der har en andel af kvoten på ca. 40 pct. den største trussel, og de ansvarlige kyststater bør aktivt presses til at ændre adfærd. De igangværende forhandlinger om en fordelingsnøgle mellem de involverede kyststater er vigtige, og som det er tilfælde med både makrel og blåhvilling, bør zonetilhørsforhold ikke være det bærende princip for en fordeling af bestanden, men bør baseres på historisk fiskeri.

Efter DPPO's opfattelse er det fortsat meget vigtigt, at ICES og de forvaltende kyststater undersøger metoder, der gør det muligt at fastsætte mere stabile TAC'er for Nordsø sild. De sidste tre år har der været en biologisk rådgivning, der er gået fra +45 pct. ned til -22 pct. og op igen til +28 pct. DPPO opfordrer derfor EU, UK og Norge til at samarbejde om en langsigtet forvaltningsstrategi, der tager

hensyn til alle forhold, der påvirker bestandsudviklingen, også dem, der vedrører klimaet, økosystemet og andre økonomiske aktiviteter i de områder, hvor silden lever. Drøftelserne om forvaltningsstrategien bør således gå forud for en norsk/britisk debat om flådesegmenter. For udvalgte dele af EU-flåden er den nuværende struktur af A, B-, C- og D-flåder svarende til kombinationer af områder og målrettet fiskeri eller bifangst afgørende for en omhyggelig forvaltning af bestanden.

DPPO noterer med stor bekymring, at ICES for andet år i træk anbefaler en 0-TAC for vestlig hestemakrel. TAC'en for 2023 er kun en lille bifangst-TAC, og et fortsat forbud mod et målrettet fiskeri vil ikke blot bringe dette fiskeris fremtid i fare, men også påvirke økonomien i det samlede fiskeri på de fiskepladser, hvor hestemakrellen opholder sig. DPPO anfører, at tvivl om, hvordan den nuværende vurderingsmodel fungerer, har ført til en benchmark procedure for bestandene af hestemakrel i Vest-, Syd- og i Nordsøen fra første halvdel af 2024. På europæisk niveau, har erhvervet gentagne gange opfordret til at fremskynde denne øvelse, og det bør påbegyndes så hurtigt som muligt. I lyset af det kommende benchmark og dets mulige konsekvenser for bestandsvurderingen opfordrer DPPO til, at der fastsættes en foreløbig TAC, og at forvaltningsparterne enes om muligheden for at revidere TAC'en efter benchmarket. Hvis parterne beslutter at fastsætte endnu en TAC for bifangster, er ifølge DPPO nødvendigt, at Kommissionen og Rådet sørger for koordinering og harmonisering af dens gennemførelse. I 2023 førte bifangst-TAC'en for denne bestand til uforudsete praktiske problemer i medlemsstaternes gennemførelse, hvilket bragte princippet om level-playing field i fare.

I forhold til udveksling af fiskerimuligheder mellem EU og Norge (balancen) anfører DPPO, at EU betaler store mængder af blåhvilling for at få adgang til at fiske demersale arter i norsk farvand. DPPO anerkender, at blåhvilling har været en vigtig "valuta" i forhandlingerne om udveksling af fiskerimuligheder, men ser med stigende bekymring på, at den pelagiske sektor ikke drager fordel af denne udveksling, samtidig med, at Norge får adgang til at fiske en stor mængde blåhvilling i EU-farvand. DPPO appellerer derfor til, at EU betaler med så lidt blåhvilling som muligt i forhold til balancen for 2024 og søge andre muligheder. Det kan bl.a. gøres ved at øge EU's mængder i aftalen mellem EU og Grønland. Desuden bør balancens samlede størrelse overvejes nøje i lyset af ICES' rådgivning for de relevante bestande. Endelig bør EU's adgang til at fiske atlanto-skandisk sild i norsk farvand genoprettes til 100 pct. af kvoten.

Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri Producent Organisation (FSK-PO) fastholder, at fiskerimuligheder for ål er et anliggende for medlemsstaterne og skal følge EU's ålereguleringsplan fra 2007. FSK-PO anfører, at forvaltningen af ålen hører ikke til i de årlige TAC/kvoteforhandlinger, hvor det danske saltvandsfiskeri rammes proportionelt hårdt og desuden ikke adresserer de væsentlige presfaktorer på ålens langsigtede bestandsforbedringer. Såfremt en lukkeperiode ikke kan undgås, vil FSK-PO opfordre til at EHFAF-regelsættet tilpasses, således at rammerne for ophugning også kan gives til ålefiskere. Dette vil give mulighed for, at de danske ålefiskere, der ikke længere har et lønsomt fiskeri, kan forlade fiskeriet med værdighed og uden for store økonomiske tab.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) minder om, at Danmark ifølge EU's fælles fiskeripolitik er forpligtet til at genoprette fiskebestandene og sikre, at bestandene udnyttes på bæredygtige niveauer. DN mener, at kvoterne bør holde sig under de grænser, som ICES anbefaler i forhold til en bæredygtig udnyttelse, samt at kvoter skal følge forsigtighedsprincippet for at sikre bæredygtige fangstkvoter. DN anfører, at ifølge den fælles fiskeripolitik skal fiskebestande derudover forvaltes efter en økosystembaseret tilgang med henblik på at sikre, at fiskeriets negative indvirkning på det marine økosystem minimeres, og at det skal tilstræbes til at sikre, at fiskeri ikke nedbryder havmiljøet. Under en økosystembaseret fiskeriforvaltning skal der efter DN's mening, også tages hensyn til samspillet mellem de forskellige bestande i økosystemet, og beskytte den svageste bestand i det blandede fiskeri. DN anfører, at EU desværre endnu ikke har formået at opnå målet i den fælles fiskeripolitik om at sikre

at udnyttelsesgraden for det maksimale bæredygtige udbytte, senest inden udgangen af 2020 for alle bestande.

DN ønsker også at fremhæve, at ulovligt udsnid af fisk stadigvæk er et meget udbredt problem i Nordsøen og truer bestande ved at øge fiskeridødeligheden. Dette viser ifølge DN også ICES rådgivning, som f.eks. fremhæver, at 30 pct. af alle torskefangster i Nordsøen i 2022 blev smidt ud igen. DN opfordrer regeringen til at arbejde for, at der på EU-niveau sættes tiltag for at sikre et fuldt dokumenteret fiskeri (f. eks. ved at bifangst kvoter er betinget af, at medlemsstaterne indfører et fuldt dokumenteret fiskeri med kamera overvågning), og at Danmark på hjemmefronten udvider elektronisk monitorering med kamera til alle demersale fiskefartøjer som fisker i Nordsøen og Skagerrak.

DN hilser velkommen, at Kommissionen for de fleste TACs foreslår at følge ICES rådgivning om maksimalt bæredygtigt udbytte. DN bakker op om Kommissionens forslag om at udelukke år-til-år fleksibilitet for bestande hvor bestandens biomasse er under grænseværdien B-lim, eller hvor ICES rådgiver om en nul fangst/lukning af det direkte fiskeri.

DN ønsker at fremhæve, at Kommissionens forslag ikke følger ICES rådgivning om ål, som anbefaler en nulfangst. Kommissionens forslag er dermed ifølge DN ikke i tråd med målsætningen i EU's fælles fiskeripoliti om, at den fælles fiskeripolitik skal forvaltes efter en forsigtighedstilgang og målet om maksimalt bæredygtigt udbytte. DN anbefaler, at man bør være langt mere ambitiøst end Kommissionens forslag og følge ICES rådgivning om lukning af alt fiskeri (kommercielt og rekreativt) efter ål i alle habitater og i alle livsstadier (dvs. både fiskeri efter glasål, gulål og blankål) og i både fersk- og saltvand fra 1. januar 2024 og indtil bestanden er genoprettet. Danmark bør ifølge DN ikke bakke op om Kommissionens forslag om at indføre mulighed for at fiske ål i 30 dage i ålens migrationsperiode. Derudover mener DN, at Danmark bør i gang sætte en national proces for at sikre ålens vandring både i fersk- og saltvand, samt at genoprette ålens levesteder. Derudover bør Danmark ifølge DN indføre et totalforbud mod rekreativt fiskeri i ferskvand fra 1. januar 2024. Endvidere bør Danmark ophøre med sit genudsætningsprogram for ålen, da ICES ikke mener, at der er dokumentation for, at dette tiltag gavner bestandens genopretning.

DN støtter Kommissionen i sit forslag for videreførelse af de eksisterende tiltag for torsk i Kattegat, blandt andet en lukning af det målrettede fiskeri og krav om mere selektive redskaber og fuldt dokumenteret fiskeri. DN mener, at alle fartøjer, ikke kun danske, bør være fuldt dokumenteret og dermed udstyret med elektronisk monitorering. Derfor mener DN, at Danmark på EU-niveau bør arbejde for, at en bifangst kvote for torsk skal være betinget af, at fartøjernes fangster er fuldt dokumenterede og med kameraovervågning. DN anbefaler, at Danmark viderefører kameraprojektet i Kattegat og henviser til den seneste rapport fra Fiskeristyrelsen, som konkluderer, at elektronisk monitorering kan dokumentere fangst på fiskefartøjer og dermed fungerer som et effektivt kontrolredskab i forhold til overholdelsen af landingsforpligtigheden.

DN mener, at Danmark bør arbejde for at kvoten for torsk i Nordsøen og Skagerrak følger den tilgang som ICES rådgiver om, nemlig at beskytte den svageste delbestand (southern substock). Dette indebærer anvendelse af en fælles fiskeridødelighedsreduktion på tværs af alle delbestandene. DN ønsker at fremhæve, at ifølge ICES ligger fiskeridødeligheden på torsk over grænseværdien FMSY, og at torsken er dermed overfisket. Desuden ønsker DN at fremhæve, at det ikke kun er for den ene delbestand (southern substock), at biomassen ikke er på sunde niveauer. Også viking substock's biomasse er under de grænseværdier, som anses at være "sunde". Ifølge ICES, er viking substock under MSY B-trigger. DN anfører, at ICES vurderer, at bestandens biomasse er mellem B-pa og B-lim og dermed ikke kan anses at være på sunde niveauer. DN mener, at Danmark bør bakke Kommissionen op i, at de supplerende tiltag for beskyttelsen af torsk i Nordsøen/Skagerrak bør videreføres.

Kvoten for jomfruhummer bør ifølge DN derfor fastsættes på et niveau, som ikke risikerer at føre til en højere bifangst af torsk.

DN hilser velkommen, at Kommissionen forslår en TAC på FMSY-lower værdien for rødspætte i Kattegat, Sundet og Bælthavet for at reducere fiskeridødelighed af torsk, som fanges som bifangst i det demersale rødspættefiskeri.

Dansk Amatørfiskerforening (DAFF) og Dansk Fritidsfiskerforbund (DFF) forholder sig alene til ål. Det påpeges, at EU's ålehandlingsplan fra 2007 virker præcis som forventet, herunder den manglende virkning fra de medlemsstater, som ikke har implementeret ålehandlingsplanen helt eller delvist. Dette er dokumenteret både af international forskning og af dansk forskning. Ifølge DAFF og DFF vil det bedste, hurtigste og mest nødvendige tiltag fra Kommissionen derfor være at få de medlemsstater, der endnu ikke har implementeret ålehandlingsplanen fuldt ud til at handle hurtigst muligt. Dette fremgår også af Kommissionens evaluering af ålehandlingsplanen i 2019. Der henvises til, at Kommissionen ligeledes konkluderer følgende i evalueringen: *"Fremover bør der lægges vægt på at tage fat på det menneskeskabte ikke-fiskerirelaterede kilder til dødelighed, understøttet af nødvendig forskning og økonomisk støtte"*. Tilsvarende fastslår DTU Aqua at *"Fiskeriet efter voksne ål har en relativt lille indvirkning på biomassen af udvandrende ål til yngleområderne i Sargassohavet"*

DAFF og DFF bemærker videre, at ålehandlingsplanen virker, også underbygges af, at der rapporteres om væsentligt bedre ålefangster de seneste år såvel i det rekreative fiskeri som i erhvervet. Denne tendens er fortsat i 2022 og endnu tydeligere i 2023. Dette underbygges yderligere af den netop offentliggjorte nøglefiskerrapport. Ifølge DAFF og DFF er det vigtigt, at man følger den linje som Kommissionens evaluering tilsiger fremfor at forvente noget "quick fix". Et sådant er ikke muligt, da ålen har en generations cyklus omkring 15 år hvilket ligeledes fremhæves i evalueringens konklusion. DAFF og DFF finder, at der er tale om et misbrug af kvoteordningen til at indføre rent politisk motiverede tiltag for en art der i øvrigt ikke er omfattet af TAC kvote systemet.

Ifølge DAFF og DFF vil det være ødelæggende for den fremtidige tiltro til- og implementering af EU's regulering af fiskeriet, såfremt de aktører, som har efterlevet ålehandlingsplanen straffes for dette med yderligere restriktioner. Fra det rekreative fiskeri lægges mange tusinde timers frivilligt arbejde i ophjælpning af ålebestanden dels ved monitorering – nøglefiskere – og dels ved assistance til udsætning. DAFF og DFF finder det vigtigt, at der opretholdes såvel et erhvervsmæssigt som et rekreativt ålefiskeri for at opretholde interessen for den europæiske ål og bestandens bevarelse og genoprettelse. Den foreslåede lukkeperiode for erhvervet vil reelt være en lukning af det danske ålefiskeri.

DAFF og DFF henviser til, at ålefiskeriet i Danmark og øvrige østersølande er levende kulturarv. Den levende kulturarv er beskyttet af UNESCOs 2003-konvention til sikring af immateriel kulturarv. Ålefiskeriet er grundstenen i fritidsfiskeriet. Fortsat lukning af det rekreative ålefiskeri vil i vidt omfang lukke fritidsfiskeriet. Dette vil få store konsekvenser for livet i de mange småhavne og fiskerlejer som i dag alene anvendes af fritidsfiskere. Som eksempel på at et stop for fiskeriet får katastrofale følger kan nævnes Sverige, som i 2009 reducerede ålefiskeriet med 90 pct. Det har medført at den århundreder gamle ålefiskerkultur på Blekinges øst- og sydkyster også kaldet "ålekysten" uddøde på 10 år.

DAFF og DFF påpeger, at forslaget om forlængede lukkeperioder er målrettet alene de medlemsstater, hvor ålefiskeriet foregår i saltvand (EU farvande), men vil ikke begrænse ålefangsterne i de medlemsstater, hvor ålefiskeriet foregår i ferskvand, inddæmmede områder og flodmundinger. Forslaget rammer således netop de lande som har implementeret ålehandlingsplanen. DAFF og DFF

noterer sig, at Kommissionens forslag ikke er ledsaget af nogen faglig begrundelse. DAFF og DFF finder derfor, at forslaget ikke bør gennemføres.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at et samlet kompromisforslag kan vedtages med et kvalificeret flertal i Rådet.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter generelt hensigten om at sikre et bæredygtigt fiskeri.

Regeringen finder som et generelt princip, at fiskerimulighederne bør fastsættes på grundlag af videnskabelig rådgivning, målsætningen om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY) i henhold til den fælles fiskeripolitik samt forvaltningsplaner og -strategier.

Det er efter regeringens opfattelse meget vigtigt, at de trilaterale konsultationer mellem EU, Norge og UK samt de bilaterale konsultationer mellem henholdsvis EU og Norge samt EU og UK om fiskerimulighederne i 2024 afsluttes rettidigt i 2023, så der er klarhed om kvoterne fra årets start, og fiskeriet i norsk farvand kan påbegyndes fra årets start i 2024. Regeringen finder i den sammenhæng, at det er vigtigt, at aftalerne bliver afbalancerede, herunder at reel adgang til britisk farvand opretholdes. Hvis alle aftaler ikke er på plads rettidigt, kan regeringen støtte, at EU fastsætter foreløbige fiskerimuligheder.

Regeringen finder det desuden meget vigtigt, at relativ stabilitet fastholdes ved den interne fordeling af fiskerimulighederne, herunder for makrel og sild. Specifikt for makrel er regeringens udgangspunkt fortsat på linje med forhandlingsoplægget på intern fordeling af makrel for 2022, herunder også i forhold til en langsigtet løsning.

Ved fordeling af nye fiskerimuligheder finder regeringen det ligeledes meget vigtigt, at danske fiskeriinteresser varetages bedst muligt.

Regeringen støtter, at TAC for torsk i Kattegat fortsat fastsættes som en bifangstkvote på et niveau, som indebærer, at der fortsat kan finde fiskeri sted i Kattegat efter andre arter. Regeringen finder, at det er vigtigt, at der fortsat arbejdes for at genopbygge bestanden med supplerende foranstaltninger med krav om redskaber med høj torskeselektivitet eller deltagelse i projekt med elektronisk monitorering i Kattegat. Med henblik på at understøtte projekter med elektronisk monitorering arbejder regeringen for, at der i lighed med 2023 fastsættes en supplerende, begrænset mængde til torskébifangster, som alene kan anvendes af fartøjer, der er omfattet af et projekt med elektronisk monitorering med kamera.

Regeringen finder, at det er vigtigt, at der for torsk i Nordsøen og Skagerrak ved kvotefastsættelsen tages hensyn til bestandssituationen for delbestandene i en grundlæggende ny rådgivning.

Regeringen støtter generelt, at supplerende tiltag er målrettede og afbalancerede og tager højde for bestandssituationen.

Regeringen støtter ambitiøse EU-foranstaltninger for ål i lyset af bestandssituationen. Da der er tale om én europæisk ålebestand, finder regeringen, at foranstaltninger skal knytte sig til alle ålens livsstadier, alle habitatområder og alle de faktorer, som påvirker ålebestanden. Det er de samlede tiltag på EU-niveau, der har betydning for genopretningen. Regeringen finder i den sammenhæng, at foranstaltninger til forbedring af ålebestanden bør ske ved revision af EU's åleforordning om genopretning af bestanden af europæisk ål.

Regeringen finder det generelt vigtigt, at der i øvrigt findes praktiske løsninger til håndteringen af særlige udfordringer i lyset af landingsforpligtelsen. Det gælder særligt i forhold til, at der for bestande med bifangstkvoter fastsættes mængder, der tillader fortsat fiskeri på andre bestande, og opretholdelse af relativ stabilitet.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Der er oversendt et grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 8. november 2023.

For så vidt angår intern fordeling af makrel for 2022 har sagen været forelagt Folketingets Europaudvalg til et revideret forhandlingsoplæg den 23. september 2022 forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 26. september 2022, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 15. september 2022. For så vidt angår sagen om intern fordeling af makrel for 2023 har sagen være forelagt for Folketingets Europaudvalg som led i forslag om fiskerimuligheder for 2023 til forhandlingsoplæg forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 11.-12. december 2022, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 1. december 2023.

Notaterne er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

2. Kommissionens forslag til Rådets forordning om fastsættelse af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande gældende i Middelhavet og Sortehavet for 2024 KOM (2023) 578

Nyt notat.

Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag til Rådets forordning om fastsættelse for 2024 af fiskerimulighederne for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande i Middelhavet og Sortehavet. Forslaget mangler i øjeblikket konkrete tal for fiskeriindsatsen og fangstmængder, da rådgivningen fra Den Videnskabelige, Tekniske og Økonomiske Komité for Fiskeri (STECF) endnu ikke foreligger, og da man afventer beslutninger, som skal træffes i Den Almindelige Kommission for Fiskeri i Middelhavet (GFCM) på årsmødet i november 2023. Forslaget lægger op til en reduktion i fiskeriindsatsen for langline- og trawlfartøjer, der fisker demersale bestande samt en række fiskeriforanstaltninger for Sortehavet og Middelhavet, herunder fangstbegrænsninger for visse rejebestande i det vestlige Middelhav og en autonom kvote for brisling og kvotetildeling for pighvar i Sortehavet. Forslaget lægger ydermere op til, at kompensationsordningen fra 2022 videreføres for 2024. Samlet set vurderes forslaget at have positive konsekvenser for beskyttelsesniveauet i EU, idet der blandt andet lægges op til en reduktion af fiskeriindsatsen og fangstbegrænsninger i Middelhavet samt visse fangstbegrænsninger i Sortehavet, hvilket ses som skridt på vej mod bæredygtigt fiskeri. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023 med henblik på udveksling af synspunkter.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 578 af den 10. oktober 2023 fremlagt forslag til Rådets forordning om fastsættelse af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande gældende i Middelhavet og Sortehavet for 2024. Forslaget er oversendt til Rådet i en dansk sprogudgave den 10. oktober 2023.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 43, stk. 3, og kan vedtages med kvalificeret flertal i Rådet.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023 med henblik på udveksling af synspunkter.

Formål og indhold

Forslagets formål er at fastsætte fiskerimulighederne for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande gældende i Middelhavet og Sortehavet for 2024. Den overordnede målsætning er at sikre en miljømæssig, økonomisk, og socialt bæredygtig udnyttelse af fiskeressourcerne, som det fremgår af forordning (EU) nr. 1380/2013 om den fælles fiskeripolitik. Det endelige formål med forslaget er at opnå og opretholde et niveau for bestandene, som kan give maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY).

Den flerårige plan for demersale bestande i det vestlige Middelhav (2019/1022) har til formål at sikre, at der opnås en fiskeridødelighed ved MSY på et gradvist stigende grundlag senest den 1. januar 2025. Forslaget mangler i øjeblikket en række konkrete tal for fiskeriindsatsen og fangstmængder, da STECF's rådgivning endnu ikke foreligger. Forslaget indeholder imidlertid følgende elementer:

For det første indeholder forslaget en fiskeriindsatsordning for trawlfartøjer og langlinefartøjer, samt fangstbegrænsninger for dybhavsrejer. Gennem ordningen fastsættes der maksimale fiskeriindsatser for berørte fartøjer, der fisker efter demersale bestande i det vestlige Middelhav (for eksempel jomfruhummer, rød kæmpereje og kulmule) med udgangspunkt i den flerårige plan. De kombinerede indsatsforanstaltninger for trawlere, langlinefartøjer og fangstbegrænsninger for dybhavsrejer blev gennemført ved forordningen om fiskerimuligheder for 2022 og 2023, og Kommissionen foreslår at fortsætte gennemførelsen af disse tiltag i 2024.

Forslaget indeholder samtidig en videreførelse af en kompensationsordning. I 2022 blev der vedtaget et supplement til fiskeriindsatsordningen for trawlfartøjer, som giver en medlemsstat mulighed for tildeling af ekstra fiskedage til et flådesegment, når fartøjerne anvender visse selektive redskaber eller medlemsstaten har vedtaget midlertidige områdelukninger. Kommissionen foreslår at videreføre denne mekanisme i 2024.

For det andet indeholder forslaget foranstaltninger, der er vedtaget af GFCM. Disse omfatter blandt andet fangstbegrænsninger for dybvandsrosenrejer og maksimal flådekapacitet for kulmule i Sicilienstrædet samt fangstbegrænsninger for ædelkoral i hele Middelhavet. Forslaget omfatter også maksimal flådekapacitet og fangstbegrænsninger for rød kæmpereje og blårod reje i Sicilienstrædet, Det Joniske Hav og Det Levantiske Hav, samt den maksimale fangstmængde og det maksimale antal langliner og håndliner, der må fiske efter spidstandet blankesten i Alboránhavet. Det fremgår af forslaget, at GFCM på sit 46. årsmøde i november 2023 bør vedtage en ny henstilling om reduktion af fiskeriindsatsen for 2024 for skovltrlere og for bomtrawlere. Den maksimale flådekapacitet som fastsat i forordningen om fiskerimuligheder for 2023 bør fortsat gælde for 2024. Flere konkrete tal afventer beslutninger på GFCM's årsmøde.

For det tredje indeholder forslaget foranstaltninger, der er vedtaget af GFCM, og som finder anvendelse i Sortehavet. Disse omfatter blandt andet en autonom EU-kvote for brisling og en samlet tilladt fangstmængde (TAC) for pighvar, hvor tallene endnu ikke indgår af forslaget.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Forslaget er et led i gennemførelsen af den fælles fiskeripolitik, hvorfor nærhedsprincippet er tilgodeset.

Konsekvenser

Forslaget har ikke lovgivningsmæssige, statsfinansielle, eller erhvervsøkonomiske konsekvenser i Danmark. Forslaget har ligeledes ingen konsekvenser for EU's budget. Samlet set vurderes forslaget at have positive konsekvenser for beskyttelsesniveauet i EU, idet der lægges op til en reduktion af fiskeriindsatsen og fangstbegrænsninger for enkelte bestande i Middelhavet samt visse fangstbegrænsninger i Sortehavet, hvilket ses som skridt på vejen mod at opnå bæredygtigt fiskeri i Middelhavet. Der er ingen danske fartøjer, som har fiskerimuligheder i Middelhavet og Sortehavet.

Høring

Sagen har været i høring i § 5-udvalget (fiskeri). Der har ikke været bemærkninger.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at et samlet kompromisforslag vil kunne vedtages i Rådet med kvalificeret flertal.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter den overordnede målsætning om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY) og hensigten om at sikre et bæredygtigt fiskeri. Regeringen ser positivt på Kommissionens forslag, som indebærer, at der for fjerde gang fastsættes en samlet forordning om fiskerimuligheder i Middelhavet og i Sortehavet, som også inkluderer fiskeriindsatsbegrænsninger for trawlfartøjer, der fisker efter demersale bestande i det vestlige Middelhav. Regeringen ser forslaget som et skridt på vejen mod at opnå et bæredygtigt fiskeri også i Middelhavet.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

3. Rådskonklusioner om en langsigtet vision for EU's landdistrikter KOM-dokument foreligger ikke

Revideret genoptryk af samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 7. september 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Formandskabet har udarbejdet udkast til rådskonklusioner om en langsigtet vision for EU's landdistrikter, der tager udgangspunkt i Kommissionens meddelelse om en langsigtet vision for EU's landdistrikter fra juni 2021. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023 med henblik på vedtagelse af rådskonklusioner.

Baggrund

Formandskabet har udarbejdet udkast til rådskonklusioner om en langsigtet vision for EU's landdistrikter, herunder udformningen af fremtidens landdistrikter i EU.

Sagen er på dagsordenen for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023 med henblik på vedtagelse af rådskonklusioner.

Formål og indhold

Formandskabet har igangsat en drøftelse om landdistrikterne i EU med henblik på at skabe synlighed om mulighederne i landdistrikterne og har derfor taget flere initiativer på området. For det første var der på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 18. september 2023 en indledende drøftelse af kommende rådskonklusioner om en langsigtet vision for EU's landdistrikter med fokus på udformning af fremtidens landdistrikter i EU. Derudover blev der den 27.-29. september 2023 afholdt en højniveaukonference med titlen "Udformning af fremtidens landdistrikter" i Sigüenca, Spanien. Konferencen havde til formål at fremme den politiske dagsorden for landdistrikternes fremtid, forberede en produktiv drøftelse i Rådet og støtte medlemsstaterne i at tage skridt til at frigøre landdistrikternes potentiale i forhold til opnåelse af målsætningerne for den langsigtede vision for landdistrikterne. Herefter har formandskabet fremlagt et udkast til rådskonklusioner om fremtiden for EU's landdistrikter.

Udgangspunktet for rådskonklusionerne er Kommissionens meddelelse (KOM(2021)345) af 30. juni 2021 om "En langsigtet vision for EU's landdistrikter – Hen imod stærke, forbundne, modstandsdygtige og fremgangsrigge landdistrikter i 2040". Formålet med Kommissionens meddelelse var at forbedre rammerne for udviklingen af landdistrikterne med henblik på at reducere de vedvarende sociale og økonomiske forskelle mellem landdistrikterne og de øvrige områder i medlemsstaterne. Landdistrikterne skal blive stærkere, bedre forbundet, mere modstandsdygtige og dermed fremgangsrigge. Kommissionen vurderer, at landdistrikterne styrkes ved at gøre dem til hjemsted for dynamiske lokalsamfund, hvor både interessenter, men også enkeltpersoner bidrager til politikudformningen. Beskæftigelse samt adgang til basale offentlige og private tjenester er uomgængelige forudsætninger for at fastholde landdistrikterne som attraktive områder at bosætte sig i.

Kommissionens meddelelse var ledsaget af en handlingsplan, der skitserede de vigtigste instrumenter til investeringer i landdistrikterne m.v. Et af initiativerne i den langsigtede vision for landdistrikterne var en pagt for landdistrikterne, som Kommissionen lancerede i december 2021. Formålet med pagten var at mobilisere offentlige myndigheder og interessenter til at handle i henhold til behovene og forventningerne fra beboere i landdistrikterne. Pagten for landdistrikterne indeholder ti mål om processen til at opnå visionerne for landdistriktsområderne. Disse mål omhandler udvikling i harmoni med lokale forhold, engagement i lokalt baseret forvaltning, fokus på fødevarerikkerhed og økonomiske muligheder, inklusive samfund med indbyggertrivsel, en kilde til sund natur, digital innovation og lige adgang til denne, tilgængelighed og prismæssigt overkommelige offentlige og private tjenester. Kommissionen har desuden udviklet handlingsplaner inden for fire hovedområder for at opnå målene. Handleplanerne er opdelt på stærke landdistrikter, forbundne landdistrikter, modstandsdygtige landdistrikter og fremgangsrigge landdistrikter.

Formandskabets udkast til rådskonklusioner indeholder en række forslag til vejen frem i forhold til EU's landdistrikter, herunder:

- Den fremtidige EU-, nationale, regionale og lokale finansiering til landdistrikterne bør afspejle den afgørende rolle, som landdistrikterne spiller, for at imødegå de økonomiske, miljømæssige og sociale udfordringer, som EU og dets medlemsstater står overfor, herunder dem, der er skabt af den aktuelle geopolitiske situation;
- Ud over samhørighedspolitikken, den fælles landbrugspolitik og de nationale genopretnings- og resiliensplaner bør alle relevante EU-politikker, idet deres sammenhæng og synergier styrkes, inddrages og bidrage med yderligere ressourcer til at støtte landdistrikterne;
- En opfordring til Kommissionen om at oprette et overvågningsinstrument til at vurdere EU-midler, der støtter landdistrikter, på alle relevante EU-politikområder og -instrumenter;

- Etablering i begyndelsen af hver programmeringsperiode af en procedure til at sikre komplementaritet, sammenhæng og synergier mellem de pågældende EU-politikområder, uden at de administrative omkostninger øges;
- Opfordring til Kommissionen, medlemsstaterne og regionale og lokale myndigheder om at forenkle procedurerne for og kravene til støttemodtagere med begrænset administrativ kapacitet, at lette investeringer ved optimalt at trække på forskellige EU- og nationale ressourcer og anvendelsen af finansielle instrumenter;
- I forbindelse med udarbejdelsen af den kommende offentlige rapport i første kvartal af 2024 bør Kommissionen grundigt overveje medlovgivernes synspunkter, herunder de foreliggende rådskonklusioner og Europa-Parlamentets beslutning af 13. december 2022, og diskussionerne vedrørende denne rapport skal give anledning til refleksion med henblik på forberedelsen af forslagene for den kommende programperiode;
- Opfordring til Kommissionen om, at der i den pågældende rapport gives en opdatering af EU's rullende handlingsplan for landdistrikterne og overvejelser om mulige retningslinjer for øget støtte og finansiering til landdistrikterne og om vejen frem. Derudover om at opstille muligheder for at sikre yderligere synergi, sammenhæng og komplementaritet mellem de politikker, der påvirker eller gavner landdistrikter og samfund, og forbedre forvaltningen på alle niveauer. Til sidst overvejelser om mere målrettet overvågning af den langsigtede vision for EU's landdistrikter samt evalueringsmekanismer indlejret i opdateringer af EU's handlingsplan for landdistrikter og i landdistriktspagten;
- Overvejelse om at omdanne Kommissionens langsigtede vision for landdistrikterne til en fuldgyldig EU-landdistriktsstrategi med en omfattende og fleksibel tilgang til håndtering af forskellige udfordringer og diversitet i EU's landdistrikter og samtidig maksimere deres potentiale og muligheder gennem et sæt passende og relevante indikatorer og periodisk rapportering til Rådet om Kommissionens handlinger i forhold til disse konklusioner.

Danmarks strategiske plan under den fælles landbrugspolitik for 2023-27, der beskriver den danske gennemførelse af den fælles landbrugspolitik, indeholder en række støtteordninger, der understøtter udviklingen af landdistrikterne i Danmark. Det gælder f.eks. støtte til etablering af grøn bioraffinering og støtte til investeringer i miljø- og klimateknologi, der bidrager til den grønne omstilling af landbruget og til at reducere miljø- og klimapåvirkningen fra jordbrugsproduktionen, men også til teknologiudvikling og etablering af grønne arbejdspladser i landdistrikterne. Desuden bidrager ordningen etableringsstøtte til unge landbrugere og gartnere til at sikre generationsskiftet i landbruget og gartneriet og bidrager dermed til at sikre bosætning samt arbejdspladser i landdistrikterne. Der er afsat 964 mio. kr. i perioden 2023-27 til ordningen. Endvidere bidrager ø-støtteordningen, hvor formålet er at støtte en bæredygtig landbrugsindkomst og modstandsdygtig landbrugsproduktion på en række ikke-brofaste øer, til at sikre en rentabel drift på øerne og understøtter dermed opretholdelsen af levevilkår og produktion. Der er afsat 100 mio. kr. i perioden 2023-27 til ordningen.

LEADER-indsatsen, der er omfattet af den danske strategiske plan under den fælles landbrugspolitik, understøtter ligeledes udviklingen af landdistrikterne. Der er med Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug af oktober 2021 indgået en politisk aftale om at understøtte iværksættere, små virksomheder og foreninger til at skabe jobs i landdistrikterne og styrke bosætning og forbedring af rammevilkårene. Der er i perioden 2022-30 afsat 837 mio. kr.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres i forbindelse med drøftelsen.

Nærhedsprincippet

Der redegøres ikke for nærhedsprincippet i denne sammenhæng, da der ikke er tale om stillingtagen til konkrete forslag.

Konsekvenser

Drøftelsen på rådsmødet har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller finansielle konsekvenser. Drøftelsen vil ikke i sig selv berøre beskyttelsesniveauet.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug).

Landbrug & Fødevarer byder en langsigtet vision for Europas landdistrikter velkommen. Landmænd og fødevareklyngen spiller en central rolle i landdistrikterne. Det gør de ikke mindst som leverandører af gode og sikre fødevarer, der lever op til høje EU-krav, jobs, økonomisk aktivitet og eksportindtægter. Det er vigtigt, at de kommende rådskonklusioner anerkender dette og bidrager til en yderligere udvikling og styrkelse af den stærke landbrugs- og fødevareresektor i Europas landdistrikter.

Landbrug & Fødevarer fremhæver, at udviklingen af Europas landdistrikter kræver gode rammevilkår for landbrug og fødevareproduktion, hvorfor de kommende rådskonklusioner bør have fokus på vækst og fortsat udvikling af en bæredygtig produktion. Dermed vil rådskonklusionerne også spille positivt sammen med EU's vækststrategi som formuleret i den europæiske grønne pagt. Viden og innovation er her vigtige indsatsområder, hvor det er vigtigt at involvere landmændene i arbejdet med udviklingen af landdistrikterne og den bæredygtige fødevareproduktion via positive incitamenter.

Landbrug & Fødevarer fremhæver endvidere, at den fælles landbrugspolitik, primært støtteordningerne i søjle 2, er centrale for den fortsatte udvikling af landdistrikterne. Her er det vigtigt med et stærkt landbrugsbudget. Det er dog en vigtig konstatering, at landbrugsbudgettet er begrænset, og der derfor er brug for en skarp prioritering af midlerne med fokus på vækst og bæredygtig produktion. Det er på den baggrund en central erkendelse, at det ikke kan være landbrugspolitikken, der skal være finansieringskilde til alle ambitioner i Europas landdistrikter.

I forhold til EU-regulering og administration af de EU-tilskudsordninger, der er målrettet Europas landdistrikter, finder Landbrug & Fødevarer det afgørende, at der sker en reel og mærkbar administrativ forenkling for støttemodtagerne. Store administrative byrder hos landmænd, fødevarevirksomheder og andre entreprenører i landdistrikterne er drænende for en fortsat udvikling.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

I forbindelse med den indledende drøftelse af de kommende rådskonklusioner om en langsigtet vision for EU's landdistrikter på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 18. september 2023 fremhævede medlemsstaterne en lang række prioriteter i forhold til udviklingen af landdistrikterne. Der var bl.a. ønske om fokus på forbedring af infrastruktur og transport, digitalisering, flere unge i landdistrikterne, grøn omstilling, grøn energi, cirkulær økonomi, turisme og uddannelse. Flere medlemsstater fremhævede støttemulighederne i de strategiske planer under den fælles landbrugspolitik, men at finansiering fra samhørighedspolitikken og Genopretnings- og Resiliensfonden også bør anvendes i forhold til udviklingen af landdistrikterne. Flere medlemsstater opfordrede til forenkling, koordinering mellem politikker og til at udnytte synergier mellem de forskellige EU-fonde. Endelig ønsker flere medlemsstater, at skovsektorens rolle for økonomisk og miljømæssigt bæredygtig udvikling i landdistrikterne understreges.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser rådskonklusioner om fremtiden for EU's landdistrikter velkomne, herunder i forhold til mulighederne for EU's landdistrikter og potentialet for vækst og udvikling i forbindelse med den grønne omstilling. Det er væsentligt, at der er fokus på forenkling, og at rådskonklusionerne ikke medfører øgede administrative omkostninger eller administrative byrder. Som det fremgår af regeringsgrundlaget, ønsker regeringen et Danmark i geografisk balance. Regeringen vil modvirke centralisering og fastholde, at det har værdi i sig selv, at der i alle dele af landet er velfærdsinstitutioner, et levende erhvervsliv og arbejdspladser. Investeringer i landdistrikterne er i tråd med den langsigtede vision for EU's landdistrikter. Regeringen finder det væsentligt, at den fælles landbrugspolitik kan understøtte landdistrikterne og deres udvikling i forhold til at skabe vækst og arbejdspladser, herunder grønne arbejdspladser, styrke bosætningen, forbedre rammevilkårene og sikre generationsskiftet i landbruget m.v.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg den 15. september 2023 forud for rådsmøde (landbrug og fiskeri) den 18. september 2023, jf. samlenotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 7. september 2023.

Notatet er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg og Udvalget for Landdistrikter og Øer.

4. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om planter frembragt ved hjælp af visse nye genomteknikker samt fødevarer og foder, der er fremstillet heraf, og om ændring af forordning (EU) 2017/625 KOM (2023) 411

Revideret genoptryk af grundnotat oversendt til Folketingets Europaudvalg den 25. september 2023. Ændringer er markeret i marginen.

Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag om regulering af planter frembragt ved hjælp af visse nye genomteknikker (NGT) samt fødevarer og foder, der er fremstillet heraf, som i øjeblikket er omfattet af GMO-lovgivningen. Forslaget er fremsat på baggrund af Kommissionens analyse fra 2021, som konkluderede, at den gældende lovgivning ikke længere er formålstjenlig med hensyn til visse nye teknikker anvendt på planter. Forslaget indfører ny regulering for såkaldte kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter og tilpasser den nugældende GMO-lovgivning for såkaldte kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter. Forslaget har lovgivningsmæssige konsekvenser, samt vurderes at have positive erhvervsøkonomiske konsekvenser for det konventionelle landbrug, da det bliver væsentligt mindre omkostningstungt for virksomheder at ansøge om godkendelse af udsætning eller markedsføring af NGT-planter og -planteprodukter. Omvendt forventes forslaget at have negative erhvervsøkonomiske konsekvenser for økologisektoren. Forslaget forventes at have statsfinansielle konsekvenser som følge af det forventede øgede antal ansøgninger. Forslaget vurderes ikke at påvirke beskyttelsesniveauet. Sagen er på rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023 med henblik på status fra formandskabet.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 411 af 5. juli 2023 fremsendt forslag om Europa-Parlamentets og Rådets forordning om planter frembragt ved hjælp af visse nye genomteknikker, samt fødevarer og foder, der er fremstillet heraf og om ændring af forordning (EU) 2017/625. Forslaget er modtaget i dansk sprogudgave den 10. september 2023.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF-artikel 43, 114 og 168, stk. 4, litra b, og skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF-artikel 294.

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023 med henblik på status fra formandskabet.

Formål og indhold

Planter frembragt ved hjælp af nye genomteknikker (NGT) samt produkter, der er fremstillet heraf, skal på nuværende tidspunkt godkendes i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 2001/18/EF af 12. marts 2001 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer og om ophævelse af Rådets direktiv 90/220/EØF ("Udsætningsdirektivet"), eller Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1829/2003 af 22. september 2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer ("GMO-forordningen"). Det har længe været erkendt, at det giver anledning til en række problemer, herunder problemer med implementering og håndhævelse. Derfor anmodede Rådet i 2019 Kommissionen om at fremlægge en undersøgelse vedrørende status for nye genomteknikker i henhold til EU-lovgivningen og fremsætte et forslag om ny eller ændret lovgivning, hvis det blev vurderet hensigtsmæssigt i lyset af undersøgelsens resultater.

Kommissionen fremlagde undersøgelsen i april 2021. I undersøgelsen konstaterede Kommissionen, at brugen af NGT globalt set har udviklet sig hurtigt, og at denne udvikling vil fortsætte. Kommissionen vurderede, at planter frembragt med NGT vil kunne bidrage positivt til at nå målene i EU's Grønne Pagt, Jord til bord-strategien og FN's verdensmål. Kommissionen konkluderede også, at EU's nuværende lovgivning om GMO'er, bl.a. pga. manglende detektionsmuligheder, ikke er velegnet til at regulere planter, som er udviklet ved visse nye genomteknikker (såkaldt målrettet mutagenese (målrettede genetiske ændringer i plantens egen DNA) eller cisgenese (indsættelse af genetisk materiale, f.eks. gener, fra krydsbare planter)) samt fødevarer og foder på basis heraf. På denne baggrund konkluderede Kommissionen, at der er behov for, at GMO-lovgivningen tilpasses i lyset af de videnskabelige og teknologiske fremskridt. Kommissionen har foretaget en konsekvensanalyse, som danner baggrund for forslaget.

Forslaget indfører speciallovgivning for planter og afledte produkter (både til anvendelse som foder og fødevarer og til andre formål) fremstillet ved hjælp af visse nye genomteknikker (herefter benævnt NGT-planter og planteprodukter). Forslaget bibeholder GMO-lovgivningens sag-til-sag tilgang til vurdering af godkendelse af NGT-planter og skelner mellem to kategorier af NGT-planter og planteprodukter:

- Kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter, som er frembragt med NGT, men som også kunne være opstået naturligt eller være frembragt ved traditionel forædling.
- Kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter, som er frembragt med NGT, og som ikke kunne være opstået naturligt og ikke kunne være frembragt ved traditionel forædling.

Forslaget medfører, at kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter undtages fra GMO-lovgivningen og håndteres efter nye regler i forslaget. Kategori 2 NGT-planter og planteprodukter foreslås fortsat omfattet af den gældende GMO-lovgivning, men med justerede krav.

Af forslaget fremgår det, at NGT-planter skal følge de gældende regler i økologiforordningen 2018/848, hvilket betyder, at NGT-planter og -planteprodukter ikke kan anvendes i økologisk jordbrug, som reglerne er i dag. Der lægges endvidere op til, at sameksistensregler ikke må gælde for kategori 1 NGT-planter. Det medfører, at der ikke fastsættes regler for dyrkningsafstand, -intervaller og andre foranstaltninger til at mindske spredning til marker med økologiske afgrøder.

Forslaget lægger op til, at hverken kategori 1 eller kategori 2 NGT-planter vil være omfattet af reglen om geografisk dyrkningsundtagelse, som findes i den nuværende regulering (jf. udsætningsdirektivets artikel 26b), og som giver medlemsstater mulighed for at forbyde dyrkning af en godkendt GMO på hele eller dele af deres territorium.

Med forslaget indføres en evaluering af lovgivningens effekt 5 år efter første afgørelse om godkendelse er truffet.

Kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter

Forslaget undtager kategori 1 NGT-planter og -planteprodukter fra den gældende GMO-lovgivning. Dette bygger på, at den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) har vurderet, at der – sammenlignet med traditionel forædling og traditionel genmodificering som transgenese (når man indsætter fremmed DNA, f.eks. at indsætte DNA fra en bakterie i en plante) – ikke er nye risici for menneskers og dyrs sundhed og for miljøet forbundet med at anvende visse nye genomteknikker. EFSA har endvidere vurderet, at risikoen for utilsigtede effekter, såsom effekter på andre egenskaber end den tilsigtede (*off target*-effekter), kan være væsentlig reduceret ift. transgenese og traditionel forædling.

Forslaget indfører en række kriterier (såkaldte ækvivalens-kriterier), som skal bruges til at afgøre, om en NGT-plante kunne være opstået naturligt eller være udviklet med traditionel forædling og dermed er en kategori 1 NGT-plante. Hvis der er tale om en forsøgsudsætning i EU, foretages verifikationsproceduren for kategori 1 NGT-planter af den kompetente myndighed i den pågældende medlemsstat, hvor forsøgsudsætningen ønskes foretaget. Hvis der ikke gennemføres en forsøgsudsætning i EU, foretages verifikationsproceduren af EFSA forud for markedsføring af planten eller produkter heraf i EU. Eftersom kategori 1 NGT-planter eller -planteprodukter foreslås undtaget fra GMO-lovgivningen, vil der ikke være krav om, at anmeldelsen skal følges af referencemateriale og en metode til detektion. De øvrige medlemsstater i EU og Kommissionen kan i en 30-dages høringsperiode komme med indsigelser eller kommentarer, som kan have indflydelse på medlemsstatens eller EFSA's vurdering af kravene. Hvis kravene er opfyldt, verificeres planten som kategori 1 NGT-plante eller -planteprodukt og registreres i et offentligt register, som Kommissionen opretter og vedligeholder. Verificeringen af planten som kategori 1 NGT-plante er således også ensbetydende med, at den pågældende plante ikke skal risikovurderes yderligere under GMO-lovgivningen. Den/det pågældende kategori 1 NGT-plante eller -planteprodukt skal dog opfylde de krav, der gælder for markedsføring af planter og produkter herfra i EU.

Forslaget indebærer, at kategori 1 NGT-planter skal opføres på en offentlig tilgængelig database, og at frø og formeringsmateriale af kategori 1 NGT-planter skal mærkes, når det overdrages. Det skal endvidere fremgå af såvel EU-sortslisterne som af de nationale sortslister, hvis en sort indeholder kategori 1 NGT-planter. Formålet med mærkningen er bl.a., at økologiske jordbrugere skal kunne undgå kategori 1 NGT-planter, da de ikke er tilladt til dyrkning i økologisk landbrug. Der indføres ikke krav om mærkning af produkter, herunder fødevarer og foder, frembragt med kategori 1 NGT-planter.

Kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter

Kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter foreslås fortsat omfattet af den gældende GMO-lovgivning, men med justerede krav. Det fremgår af forslaget, at der forud for udsætning (forsøgs- eller kommerciel dyrkning) eller markedsføring af kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter skal søges om godkendelse, men med tilpassede krav til risikovurderingen, som skal afspejle planternes risikoprofil. Der indføres dermed en mere proportionel risikovurdering. Det vil ikke i alle tilfælde være muligt at opfylde kravet i GMO-reglerne om at levere en specifik detektionsmetode. Det nuværende krav om at stille en specifik detektionsmetode til rådighed kan derfor fraviges, hvis ansøger over for Det Fælles

Forskningscenter for EU (JRC) kan dokumentere, at kravet af tekniske grunde ikke kan opfyldes for den aktuelle kategori 2 NGT-plante eller planteprodukt. Kravene om sporbarhed og mærkning er fortsat gældende, og det kan af mærkningen også fremgå, hvilken egenskab modifikationen medfører.

En godkendelse af kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter er i første omgang gældende i maksimalt 10 år, og efter en re-godkendelse vil godkendelsen være tidsbegrænset.

Med forslaget indføres en række incitament, herunder hurtigere godkendelsesprocedure for kategori 2 NGT-planter og -planteprodukter, der opfylder de i forslaget nærmere definerede bæredygtighedskriterier. Derudover indføres særlige incitament til at fremme små og mellemstore virksomheders anvendelse af kategori 2 NGT-planter, bl.a. ved fritagelse af gebyrbetaling til visse laboratorier⁴ og mere udstrakt rådgivning fra EFSA forud for indgivelse af en ansøgning. Herbicidtolerante planter omfattes dog ikke af incitamenterne.

Forslaget omhandler ikke spørgsmålet om patenter på planter.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger endnu ikke. Forslaget behandles i Europa-Parlamentets Udvalg om Miljø, Folkesundhed og Fødevarersikkerhed med bidrag fra Landbrugsudvalget og Udvalget om det Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse.

Nærhedsprincippet

Henset til, at forslaget ændrer allerede eksisterende EU-lovgivning og giver juridisk klarhed i forhold til NGT-planter, samt at der ikke bør skabes u hensigtsmæssigt forskelligartede konkurrencevilkår i medlemsstaterne, er det regeringens vurdering, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

NGT-planter hører under anvendelsesområdet for den nuværende EU-lovgivning om GMO, som er implementeret i dansk ret med lov om miljø og genteknologi (genteknologiloven), jf. LBK nr. 9 af 4. januar 2017.

Genteknologiloven implementerer direktiv 2001/18/EF om udsætning af genetisk modificerede organismer i miljøet (udsætningsdirektivet) og direktiv 2009/41/EF om indesluttet anvendelse af genetisk modificerede organismer. Derudover danner loven hjemmel for at fastsætte regler, der er nødvendige for anvendelse af forordning (EF) nr. 1829/2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer og forordning (EF) nr. 1830/2003 om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer. Loven danner desuden hjemmel for implementering af Cartagena-Protokollen om biosikkerhed vedrørende grænseoverskridende overførsel af genetisk modificerede organismer samt for fastsættelse af regler i bekendtgørelse nr. 226 af 19. marts 2009 om transport og underretning ved markedsføring af genetisk modificerede

organismer godkendt til markedsføring i et andet land inden for EU. Genteknologiloven giver også myndighederne hjemmel til at opkræve et gebyr for behandlingen af ansøgninger om godkendelse af GMO.

⁴ Dette sker ved en undtagelse fra artikel 32 i Rådets forordning (EF) nr. 1829/2003 af 22. september 2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer ("GMO-forordningen"). Artikel 32 indeholder bl.a. følgende bestemmelse: "Ansøgere om tilladelse til genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer bidrager til at dække omkostningerne ved de opgaver, der udføres af EF-referencelaboratoriet og Det Europæiske Net af GMO-laboratorier..."

Med hjemmel i genteknologiloven og arbejdsmiljøloven (LBK nr. 2062 af 16. november 2021 af lov om arbejdsmiljø) fastsætter Miljøstyrelsen og Arbejdstilsynet regler om indesluttet anvendelse af bl.a. GMO-planter i bekendtgørelse nr. 910 af 11. september 2008 om genteknologi og arbejdsmiljø samt bekendtgørelse nr. 35 af 19. januar 2012 om godkendelse af produktion med genetisk modificerede planter og dyr.

Danmark har desuden vedtaget lov om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder, jf. LBK nr. 28 af 4. januar 2017 (sameksistensloven), som indeholder nationale regler, der skal hindre spredning af pollen, frø og andet planteforneringsmateriale fra genetisk modificerede planter, som er godkendt til markedsføring i henhold til EU-lovgivningen, til andre marker og afgrøder. Loven anvender GMO-definitionen i genteknologiloven.

Fødevarestyrelsen har med hjemmel i fødevarereloven, jf. LBK nr. 8 af 6. januar 2022, fastsat strafbestemmelser for overtrædelse af EU-krav til genetisk modificerede fødevarer (sikkerhed, mærkning og sporbarhed) i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1829/2003 af 22. september 2003 om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1830/2003 af 22. september 2003 om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer og om ændring af direktiv 2001/18/EF. Bestemmelserne er fastsat i bekendtgørelse nr. 641 af 13. maj 2015 om straffebestemmelser for overtrædelse af visse forordninger om genetisk modificerede fødevarer.

Forslaget indeholder regler om mærkning af frø og formeringsmateriale, herunder at det skal fremgå af sortlisten, såfremt sorten er frembragt med de nævnte nye genomteknikker. Regler om registrering af visse sorter på sortlisten findes i lov om planter og plantesundhed m.v., jf. LBK nr. 1132 af 3. juli 2020, og i bekendtgørelse om registrering af sorter og planteforneringsmateriale på den nationale sortliste, der er udstedt i medfør af loven.

Sideløbende med dette forslag har Kommissionen fremlagt forslag til revision af frølovgivningen, som lægger op til, at der indføres en ny værdi- og bæredygtighedsafprøvning af nye afgrødesorter, herunder sorter frembragt ved hjælp af NGT.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget medfører behov for ændring af genteknologiloven, herunder bekendtgørelse nr. 37 af 19. januar 2012 om godkendelse af udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer (udsætningsbekendtgørelsen). I den forbindelse er der bl.a. behov for at ændre den eksisterende gebyrhjemmel, således at der også kan opkræves gebyrer for behandling af de ansøgninger, der er omfattet af forslaget, og hvor den kompetente myndighed udfører sagsbehandlingen samt træffer afgørelse. Forslaget overflødiggør desuden dele af de nationale regler om indesluttet anvendelse af genetisk modificerede planter. Forslaget kan derfor også give anledning til ændring af bekendtgørelse nr. 910 af 11. september 2008 om genteknologi og arbejdsmiljø samt bekendtgørelse nr. 35 af 19. januar 2012 om godkendelse af produktion med genetisk modificerede planter og dyr i forhold til hvilke GMO'er, der er omfattet. Hvis forslaget vedtages, medfører dette, at visse NGT-planter undtages fra den gældende GMO-lovgivning og derfor ikke skal miljørisikovurderes af Landbrugsstyrelsen. Endvidere kan forslaget medføre behov for at tilpasse reglerne i sameksistensloven, samt behov for opdatering af bekendtgørelse nr. 641 af 13. maj 2015 om straffebestemmelser for overtrædelse af visse forordninger om genetisk modificerede fødevarer. Forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser for Grønland eller Færøerne.

Økonomiske konsekvenser

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Siden udsætningsdirektivets ikrafttrædelse i 2001 har der kun været én godkendelse i EU af en GM-afgrøde til kommerciel dyrkning (majs MON810, som dyrkes i Spanien og Portugal), hvilket gør, at det empiriske erfaringsgrundlag om erhvervsøkonomiske konsekvenser ifm. godkendelsesforløb under det eksisterende GMO-regelsæt er særdeles sparsomt, og der er ingen danske erfaringer. Kommissionen anslår i konsekvensanalysen, at godkendelse af én afgrøde til kommerciel dyrkning under det gældende regelsæt samlet koster mellem ca. 130 og 209 mio. kr. Hertil kommer årlige monitoreringsomkostninger på mellem ca. 5 og 8 mio. kr.

Hvad angår markedsføring af planter og planteprodukter til foder og fødevarer er det empiriske erfaringsgrundlag væsentlig bedre, idet der siden GMO-forordningens ikrafttrædelse i 2003 har været ca. 180 godkendelses- eller re-godkendelsessager i EU. På baggrund heraf estimeres de samlede erhvervsøkonomiske konsekvenser i Kommissionens konsekvensanalyse til mellem ca. 60 og 169 mio. kr. pr. godkendt enkeltbegivenhed, dvs. for hver indsat egenskab i den enkelte NGT-plante.

Idet indførelsen af kategorierne NGT 1 og NGT 2 er nyt, er der ikke nogen hidtidige data om de økonomiske omkostninger at trække på. Kommissionens konsekvensanalyse estimerer besparelse pr. godkendelse af kategori 1 NGT-plante/-planteprodukt på mellem 86 og 111 mio. kr. og for kategori NGT 2 en besparelse på mellem 0 og 90 mio. kr., afhængigt af produktets risikoprofil. Tallene skal således læses med væsentlige forbehold, men særligt for kategori 1 NGT-planter vil der være tale om særdeles store besparelser pr. godkendelsesproces. Den danske forædlerbranche er ikke i stand til at kvantificere den erhvervsøkonomiske betydning af det fremsatte forslag, men det er branchens klare vurdering, at forslagets vedtagelse på sigt vil medføre, at alle sorter af væsentlig betydning i jordbruget vil være at betragte som kategori 1 NGT-planter, enten direkte eller indirekte (hvor en konventionel plante ved traditionel forædling krydses med en kategori 1 NGT-plante). Branchen forventer ikke, at kategori 2 NGT-planter vil få nogen nævneværdig udbredelse i forhold til godkendelse til dyrkning.

Omvendt vurderes forbuddet mod kategori 1 NGT-planter i økologisk produktion at kunne få betydelige negative økonomiske konsekvenser for økologierhvervet. Hverken økologierhvervet eller Fødevareministeriet er dog i stand til at estimere konsekvenserne.

Det er forventningen, at der med forslaget bliver behov for dokumentation for fravær af NGT ved køb af ikke-økologiske fødevarer, foder og frø. Dette vil være en væsentlig udvidet dokumentation ift. den nuværende situation, hvor økologiske operatører i stort omfang kan basere sig på de eksisterende horisontale GMO-mærkningskrav.

Adgangen til kategori 1 NGT, der med forslaget skal betragtes som almindeligt konventionelt plantemateriale for andre end den økologiske sektor, vil medføre en helt ny situation ift. sameksistens. Afhængigt af udbredelsen af kategori 1 NGT-plantemateriale på konventionelle arealer, vil der skulle tages omfattende forholdsregler fra økologierhvervet for at undgå sammenblanding og krydskontaminering af økologiske afgrøder. Erhvervet forventer en hurtig og udbredt anvendelse af kategori 1 NGT-plantemateriale i det konventionelle jordbrug.

I forhold til udvikling af økologisk såsæd er det forventningen, at alle sorter (korn, græsser, kløver, lucerne og sukkerroe, grønsager m.v.) efter 10 år vil være modificeret med NGT og dermed være kategori 1 NGT-planter. Sortsmateriale til forædlingsprogrammer målrettet økologi vil i ovenstående fremtidsscenarie skulle adskilles fuldstændigt fra sortsmaterialet fra konventionelle forædlingsprogrammer for at undgå iblanding af NGT. Det vil medføre en betydelig administrativ

opgave og meromkostning til at opretholde denne adskillelse og udvikle sorter til økologi, og med en kraftigt reduceret mængde indgangsmateriale til at forædle nye økologiske sorter, vil der være risiko for, at forædling målrettet økologi forringes eller stopper.

Af mere generel karakter anfører Kommissionen i konsekvensanalysen, at forædlernes globale konkurrenceevne og innovationskapacitet vil blive styrket som følge af det fremsatte forslag. Dette skyldes hovedsageligt, at der med forslaget skabes mulighed for, at forædlere kan få godkendt NGT-planter til dyrkning i EU, hvilket under de nuværende EU-regler er nær praktisk umuligt. Med forslaget vil der desuden i forhold til kategori 2 NGT-planter ske en markant reduktion af selskabernes omkostninger til godkendelsesprocesserne, hvilket særligt vil komme små og mellemstore virksomheder (SMV'er) til gode. Hertil kommer, at reguleringen med det fremsatte forslag også fremtidssikres, idet specifikke kriterier i reglerne gøres justerbare i forhold til den videnskabelige og teknologiske udvikling.

I Kommissionens konsekvensanalyse anføres endvidere, at forslaget generelt vil forbedre EU's landbrugs- og fødevarerektors konkurrenceevne i EU og på globalt plan. Forslaget vil give jordbrugere bedre adgang til mere bæredygtige sorter, der blandt andet vil kunne karakteriseres ved højere udbytte ved samme input, bedre ernæringsmæssig værdi og mere resistens over for sygdomme. Desuden vil forslaget give grovvarerelskaber samt fødevarer- og foderimportører bedre muligheder for at indkøbe varer på verdensmarkedet, idet EU-lovgivningen i højere grad vil ligne lovgivningen hos EU's primære leverandørlande. Den danske konventionelle landbrugsbranche og den danske konventionelle forædlerbranche vurderer ligeledes, at forslagets vedtagelse vil være afgørende for den danske og europæiske konkurrenceevne på området. Den danske konventionelle landbrugsbranche vurderer endvidere i tråd med Kommissionen, at danske jordbrugere vil blive kraftigt udfordret i forhold til at indkøbe foder på det globale marked, hvis EU fortsat regulerer NGT-planter/-planteprodukter som GMO, samtidig med at der vil være udfordringer med detektion af produkter frembragt med NGT.

Statsfinansielle konsekvenser

En forenkling af godkendelsesprocedurerne, som forslaget lægger op til, må forventes at medføre et væsentligt antal anmodninger om verifikation særligt for kategori 1 NGT-planter forud for forsøgsudsættelse til danske myndigheder, med deraf øgede statsfinansielle udgifter. Ud over den nuværende GMO-regulering forventes en begrænset ny aktivitet hos danske myndigheder som følge af ansøgninger om forsøgsudsætning af kategori 2 NGT-planter samt ansøgninger om markedsføring af kategori 2 NGT-planter til andet end fødevarer og foder. EFSA's verifikation af kategori 1 NGT-planter forud for markedsføring i EU vil ligeledes give øgede udgifter til myndighedsbehandling i Danmark, herunder videnskabelig rådgivning fra danske eksperter.

I forhold til forbuddet mod anvendelse af NGT-planter og -planteprodukter i økologisk jordbrug vil der være øget behov for dokumentkontrol i hele kæden, hvilket bl.a. omfatter kontrol af udsæd, foder og biomasse. Der kan herunder være behov for en større indsats for at sikre en fortsat adskillelse af økologisk produktion fra konventionel produktion. Ydermere vil der være et betydeligt øget ressourcebehov til arbejde med regeludvikling, instrukser, vejledninger og IT, der skal understøtte kontrollen.

Idet der er tale om en ny regulering for de omfattede NGT-planter og -planteprodukter, er det behæftet med stor usikkerhed konkret at anslå det øgede omfang af ansøgninger fremadrettet. Fra forslagets vedtagelse vurderes der for Landbrugsstyrelsen de første tre år at være implementeringsomkostninger på 2 mio. kr. per år. Ligeledes vurderes der for Landbrugsstyrelsen at være løbende udgifter på 12,1 mio. kr. per år fra forordningen finder anvendelse. De øgede omkostninger for Fødevarestyrelsen vurderes at være 2,2 mio. kr. årligt.

Ligeledes forventes EFSA's aktivitetsniveau at stige ifm. anmodninger om verifikation af kategori 1 NGT-planter for ækvivalens med traditionelt forædlede planter samt anmodninger om autorisation af kategori 2 NGT-planter til foder og fødevarer. Der er af Kommissionen anslået et ekstra finansieringsbehov for EU's myndigheder, primært relateret til EFSA, på ca. 20,7 mio. kr. over foreløbig en treårig periode fra forslagets ikrafttrædelse. Disse findes inden for eksisterende bevillingsramme i Kommissionen, og udgiften er således budgetneutral for det samlede EU-budget.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom. Fødevareministeriet vurderer, at omkostningerne forbundet med forslaget ikke kan holdes inden for egen ramme.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

Forslaget indfører en proportionel risikovurdering af NGT-planter og sikrer, at de potentielle risici identificeres og vurderes, herunder at visse NGT-produkter fritages for risikovurdering, godkendelse og mærkning af planter og afledte produkter til fødevarer- og foderbrug, hvis de nye egenskaber også kunne være opstået naturligt eller være opnået med traditionel forædling. Det er således Kommissionens vurdering, at notificerede og godkendte NGT-planter og afledte produkter vil være lige så sikre som konventionelt frembragte planter og planteprodukter. Forslaget vurderes derfor ikke at påvirke beskyttelsesniveauet.

DTU Fødevareinstituttet vurderer ligeledes, at de foreslåede lempelser for visse typer af NGT'er ikke vil have negative sundhedsmæssige konsekvenser. Instituttet bemærker desuden, at der mangler klare faglige begrundelser for, at de omhandlede nye teknikker stadig fastholdes i et fagligt ikke-proportionelt lovkompleks. DTU mener, at man ud fra rent faglige kriterier burde undtage langt flere teknikker og tillade et større antal ændringer, idet dette ikke vil udgøre en større risiko end traditionel forædling.

Aarhus Universitet vurderer, at det videnskabeligt set er fornuftigt at opdele NGT-planter i kategori 1 NGT-planter og kategori 2 NGT-planter. Det virker videnskabeligt set fornuftigt at sidestille kategori 1 NGT-planter med planter, som er fremkommet naturligt eller fremstillet med konventionel forædling, herunder tilfældig mutagenese. De genetiske modifikationer, der er tilladte i kategori 1 NGT-planter, vil også kunne fremkomme naturligt og/eller ved traditionel forædling. Med forslaget vil der ikke være forskellige niveauer af regulering på planter, der grundlæggende er ens. Aarhus Universitet vurderer, at den foreslåede verifikationsprocedure for kategori 1 NGT-planter virker fagligt fornuftig, og det samme gør forslagets principper og krav for godkendelse af kategori 2 NGT-planter fsva. den natur- og miljømæssige risikovurdering.

Aarhus Universitet bemærker endvidere, at der ikke foretages en miljørisikovurdering af konventionelle afgrøder, og at vi derfor rent faktisk ikke kender det nuværende beskyttelsesniveau. For de afgrødearter, der aktuelt er velkendte under danske/europæiske forhold, vil risikoen for natur og miljø ved anvendelse af kategori 1 NGT-planter oftest være mindre end den tilsvarende risiko ved planter frembragt med traditionel mutagenese. Nye afgrødearter kan frembyde risici, f.eks. fordi artens naturlige fjender ikke følger med, og der derfor kan være en risiko for spredning uden for det tiltænkte dyrkningssystem. Forslagets risikovurdering af kategori 2 NGT-planter vurderes af Aarhus Universitet at være lige så fagligt fornuftig, som den der i dag foretages af transgene GMO-afgrøder.

Fødevarestyrelsen og Landbrugsstyrelsen vurderer, at forslaget kan have en positiv effekt på fødevarerforsynings sikkerheden i Europa, f.eks. ved at mindske behovet for import af udenlandsk planteprotein, da forslaget i højere grad muliggør udvikling og markedsføring af bæredygtige og klimatilpassede planter. Der er stor interesse for brug af NGT-planter, både globalt og i EU, fordi disse

planter potentielt kan bidrage til at løse en række af de udfordringer, som det nuværende fødevarer-system står overfor, herunder klimaudfordringer og behovet for større bæredygtighed. NGT'er har således potentiale for at bidrage til at nå både innovations- og bæredygtigheds-mål i EU's Grønne Pagt, Jord til bord- og Biodiversitetsstrategierne. Teknisk set er NGT'er lettilgængelige, så med den rette regulering vil de kunne benyttes af en bred vifte af planteforædlere, herunder SMV'er og start-ups.

Forslaget vil tilnærme EU's regulering af NGT-planter til lovgivningen i en række tredjelande og vil dermed lette EU's handel med disse, øge EU's konkurrenceevne og åbne EU's marked for tredjelande.

Der udestår afklaring af forslagets eventuelle konsekvenser for brugen af patenter på planter. Kommissionen har igangsat en analyse af konsekvenserne af patenter på planter, herunder konsekvenserne for

forædling, tilgængelighed og konkurrence, som forventes præsenteret i 2026. Endvidere har Landbrugsstyrelsen anmodet Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi på Københavns Universitet om en umiddelbar vurdering af konsekvenserne for dansk landbrug, herunder planteforædlerne, ved øget brug af patenter på planter.

Høring

Sagen har været i høring på høringsportalen, i § 2-udvalget (landbrug) og i Det Rådgivende Fødevarerudvalgs EU-underudvalg.

Landbrug & Fødevarer hilser Kommissionens forslag til ny forordning om nye planteforædlingsteknikker velkommen og anbefaler, at Danmark arbejder for forslagets vedtagelse. Landbrug & Fødevarer finder det hensigtsmæssigt, at der med forslaget lægges op til at undtage planter og produkter herfra fra den generelle regulering af genmodificerede organismer, når de er forædlet ved hjælp af visse nye genteknologier i kategorien NGT 1. Særligt de målrettede mutagenese-teknikker er vigtige redskaber til at udvikle afgrøderne og dermed imødegå de massive udfordringer i forhold til klima, bæredygtighed m.v., som landbruget og fødevarerproduktionen står overfor. Landbrug & Fødevarer finder Kommissionens fokus på at fremme europæiske landbruger og fødevarerindustri globale konkurrenceevne rigtig og nødvendig, da mange tredjelande allerede tillader anvendelsen af NGT-metoder.

Landbrug & Fødevarer finder det særdeles uheldigt, at der lægges op til at forbyde alle planter forædlet med de nye forædlingsteknikker i økologien, og anbefaler derfor, at Danmark arbejder for, at afgrøder fremavlet med målrettede mutagenese-teknikker, hvor der ikke indsættes genmateriale (SDN-1), undtages fra dette forbud. Det er vigtigt i forhold til at sikre økologernes adgang til nye forbedrede plantesorter. I forslaget er der lagt op til, at der er fuld gennemsigtighed i, hvilke metoder der er anvendt i forædlingen af nye sorter; derfor bør økologisektoren selv kunne vælge de sorter, som fremmer denne produktionsmetode. På den baggrund mener Landbrug & Fødevarer, at spørgsmålet om anvendelse af NGT i økologien burde reguleres i økologiforordningen og ikke i dette forslag.

Landbrug & Fødevarer kan støtte forslaget om, at afgrøder udviklet med disse teknikker ikke skal være omfattet af de geografiske dyrkningsundtagelser i henhold til udsætningsdirektivets artikel 26b.

Landbrug & Fødevarer kan ligeledes støtte, at planter og produkter herfra, som ikke opfylder de objektive kriterier for at være en NGT 1-kategori, fortsat skal være omfattet af den gældende GMO-regulering, og at der derfor skal søges om tilladelse til forsøgsudsætning og markedsføring. Det er dog meget positivt, at der lægges op til at justere på de krav, der stilles til vurderingen af disse NGT 2-afgrøder.

Det er endvidere særdeles positivt, at Kommissionens forslag på hensigtsmæssig måde adresserer de udfordringer, den gældende GMO-regulering giver i forhold til detektion og kontrol.

Landbrug & Fødevarer hilser det velkomment, at Kommissionen nu tager initiativ til at afbøde de særdeles uheldige effekter, der følger af EU-Domstolens afgørelse fra 2018 om, at alle nye genomteknikker udviklet efter 2001 skal reguleres som GMO. Landbrug & Fødevarer lægger vægt på, at forslaget baserer sig på en række videnskabelige udtalelser, samt at sikkerhedsspørgsmålet er blevet grundigt behandlet af Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA).

Dansk Industri hilser forslaget velkomment som et vigtigt skridt for at fremme innovation i EU. De nye genomteknikker indeholder samfundsmæssige potentialer for øget fødevarerproduktion og -produktivitet, bedre arealanvendelse og biodiversitet, lavere klimabelastning og lavere pesticidforbrug, og kan dermed understøtte de politiske mål i Kommissionens Grønne Pagt og Jord til bord-strategien om et mere bæredygtigt fødevarer system. Af samme årsag bør Danmark arbejde for, at der stilles krav til Kommissionen om at fremsætte en tilsvarende moderniseret og forenklet regulering af mikroorganismer snarest muligt og så lovgivningsmæssigt enkelt som muligt.

Dansk Industri finder det positivt, at forslaget forenkler reguleringen af kategori 1 NGT-planter. Det er endvidere positivt, at forslaget lægger op til gennemsigtighed i form af et register for kategori 1 NGT-planter. Sporbarhed, gennemsigtighed og information til forbrugerne er afgørende for forbrugeraccept og tillid til industrien. Med forslaget lægges generelt op til, at den regulatoriske klassifikation, godkendelsesprocedurer og krav til risikovurdering i højere grad tilpasses produktets karakteristika (produktorienteret) frem for fremstillingsmetoden (procesorienteret), hvilket Dansk Industri finder positivt. Det er dog afgørende, at der skabes klarhed om kriterierne for anvendelse af et bæredygtighedskriterie, og for hvordan de kompetente myndigheder skal foretage en vurdering heraf. Dansk Industri bemærker samtidig, at Kommissionen med forslaget lægger op til, at hverken kategori 1 NGT-planter eller kategori 2 NGT-planter vil kunne anvendes i økologisk produktion. Det kan potentielt betyde, at økologer reelt udelukkes fra stort set alle kommende sorter, inklusive de målrettede mutagenese-teknikker, hvor planten selv reparerer sine egne gener efter et 'klip' i DNA-strengen (SDN-1). Det vil sandsynligvis forringe den økologiske sektors konkurrencemæssige vilkår i forhold til tredjelande. Der bør fra dansk side arbejdes på, at økologisk produktion ikke udelukkes fra at anvende NGT, alternativt at forordningen 'fremtidssikres', så der er mulighed for at tilpasse reguleringen af økologisk produktion til fremtidige behov. Det bør endvidere overvejes, om reguleringen af økologi bedre håndteres i økologiforordningen i stedet for i det fremsatte forslag.

Dansk Korn og Foder (DAKOFO) og Danske Sortsejere mener, at Kommissionens forslag er velovervejet og balanceret. De hilser derfor Kommissionens forordningsforslag meget velkommen. De er enige i, at de nye planteforædlingsteknikker kan bidrage til den grønne omstilling og målene i EU's Grønne Pagt. Dansk Korn og Foder og Danske Sortsejere mener derfor, at det er meget vigtigt, at EU tilpasse sin regulering af NGT'er således, at der bliver adgang til at udnytte de i forslaget omfattede teknikker til at udvikle robuste sorter, som både kan bidrage til at løse klimamålsætningerne og samtidigt stimulere produktiviteten i planteproduktionen, landbruget og fødevarerproduktionen. Samtidig mener Dansk Korn og Foder og Danske Sortsejere, at der er behov for at sikre rammerne for den globale frie handel med landbrugsafgrøder. Under de nuværende forhold kan der hurtigt opstå handelstekniske barrierer, i takt med at lande uden for EU tager de nye planteforædlingsteknologier i brug. Det er derfor vigtigt at pointere, at indførelsen af den nye regulering ikke må føre til ødelæggelse af handelen med landbrugsprodukter, herunder også særligt de afgrøder og produkter, som ikke adskiller sig fra de afgrøder og produkter, der i dag kan udvikles med traditionelle og konventionelle planteforædlingsmetoder. Dette forhold gælder både på det indre marked, men i særdeleshed også i forhold til importen af en række vigtige produkter til den europæiske landbrugs- og fødevarerproduktion.

Det er her vigtigt, at artikel 7 i Kommissionens forslag ikke pålægger forsyningskæderne nye byrder i forhold til handel med kategori 1 NGT-produkter, hvor der ikke foreligger en verifikation, jf. artikel 4 eller artikel 6.

Dansk Korn og Foder og Danske Sortsejere er ikke fortalere for et forordningsbundet forbud mod anvendelse af NGT'er til økologisk produktion. Kommissionen har på en meget fornuftig vis indført transparens i forhold til information om brugen af NGT til frembringelse af planter/sorter. Dansk Korn og Foder og Danske Sortsejere ser det som meget afgørende, at lovgivningen tilpasses hurtigt, så man i EU hverken taber innovationskraft og -muligheder for, at planteforædlingen kan bidrage til den grønne omstilling gennem udvikling af ny robuste afgrøder eller taber konkurrenceevne ved at afskære os muligheden for at deltage i den globale frie handel med landbrugsprodukter.

Økologisk Landsforening ser store problemer for økologien, hvis NGT udbredes som planteforædlingsteknologi i det konventionelle erhverv samtidigt med, der er et forbud mod enhver form for NGT i økologi. Økologisk Landsforening gør opmærksom på, at det økologiske landbrug ikke er tilstrækkeligt stort til at have sin egen planteforædling. Situationen kan betyde, at de traditionelle planteforædlere ikke længere laver planteforædling, som økologerne kan få gavn af, så økologerne er efterladt med de nuværende sorter og dermed ikke får adgang til evt. forbedrede sorter. De økologiske planteforædlere tager i dag materiale ind fra de traditionelle planteforædlere, hvilket de ikke vil kunne gøre, hvis de traditionelle planteforædlere ophører med at bruge de gamle metoder. Økologisk Landsforening ser også en risiko for, at de traditionelle planteforædlere og grovvarerelskaberne ophører med at have sorter til økologerne på grund af omkostninger til adskillelse og logistik.

Der er en risiko for, at det konventionelle erhverv vil kunne nå efterstræbte egenskaber hurtigere end de forædlere, der kun har adgang til de gamle mutagenese teknikker, hvis NGT lever op til forventningerne. De økologiske planteforædlere kan dermed ende med at stå med større udgifter til forædling end deres konventionelle kollegaer, da det vil tage længere tid at nå efterspurgte egenskab. Dertil kommer, at hvis de nye teknologier kan samle egenskaber op fra gamle sorter og vilde slægtninge, kan økologien risikere at være mere udfordret i forhold til at sikre en større genpulje og dermed til genetisk variation i det anvendte plantemateriale, mener Økologisk Landsforening. Økologisk Landsforening mener derfor, at der skal indsættes en solnedgangsklausul, så forbuddet mod NGT 1 i økologi revurderes inden for 5 år, såfremt forbuddet opretholdes. Regler for planteforædlingen i økologi hører principielt til i økologiforordningen.

Økologisk Landsforening støtter, at der skal oprettes en database over kategori 1 NGT-planter, og at den anvendte forædlingsteknik skal oplyses. Det bør ligeledes fremgå af registreringen, hvilken NGT-teknologi, der er anvendt og oplysninger bør også optræde på sortslisterne, så landbrugere kan vælge sorter fra på grundlag af anvendt teknik.

Endvidere mener Økologisk Landsforening, 1) at der skal indsættes et eksplicit forbud mod at få tilladelse til at lave herbicidresistente planter i kategori 1 NGT-planterne, 2) at det er vigtigt, som det også er foreslået, at kategori 1 NGT-planter kan underlægges yderligere krav på grundlag af deres egenskaber, 3) at det er problematisk, at sameksistensregler for NGT 2 planter kun skal sikre plads til 25 pct. økologi i EU. Økologi skal kunne udbredes til hele det europæiske landbrugsareal. Økologisk Landsforening kan ikke støtte, at der skal gives økonomisk hjælp til SMV- forædlere der vil lave NGT 2 planter. Økologisk Landsforening kan ikke se, at det skal være et formål at fremme NGT 2 planteforædling.

Økologisk Landsforening noterer, at forslaget ikke indeholder regler, der beskytter landbrugere mod patentering af planter, og de enkelte egenskaber, der er forædlet frem. Økologisk Landsforening mener,

det er vigtigt at undgå patentering af liv, og mener derfor, det er vigtigt, at dette forhold bliver håndteret i fælles europæiske og internationale regler.

Forbrugerrådet Tænk mener, at det er helt afgørende, at nye teknikker til planteforædling ikke medfører risici for forbrugerne eller negativ påvirkning af miljø og biodiversitet. Da det er et område, der er i hurtig teknologisk udvikling, giver det mening at vurdere, om den nuværende 20 år gamle lovgivning er svarende til virkeligheden. I den forbindelse kan Forbrugerrådet Tænk grundlæggende bakke op om, at man skelner mellem forskellige typer af GMO'er afhængigt af, hvor stor ændring, der er foretaget i genomet. Herunder, at man indfører en mindre restriktiv godkendelsesprocedure for produkter, der kunne være opstået naturligt (Kategori 1 NGT-planter). Forbrugerrådet Tænk mener dog ikke, at herbicidresistente planter bør omfattes af hverken Kategori 1- eller Kategori 2-NGT'er.

Forbrugerrådet Tænk mener, at forbrugerne bør have en mulighed for at vælge teknologierne til eller fra. Forbrugerrådet Tænk påpeger dog, at der mangler viden om forbrugernes viden om og eventuelt accept af de nye genteknikker. Indtil dette er klarlagt, er det ikke muligt at afvige substantielt fra den nuværende lovgivning. Dermed mener Forbrugerrådet Tænk som udgangspunkt, at både Kategori 1- og Kategori 2-NGT'er skal omfattes af de nuværende regler for sporbarhed og mærkning. Forbrugerrådet Tænk vil opfordre til, at man igangsætter undersøgelser af forbrugernes viden og holdninger, og at man venter med at fastlægge det endelige omfang af mærkningskravet til, at man ved mere om dette.

Forbrugerrådet Tænk finder, at spørgsmålet om, hvilke typer af NGT'er, der tillades anvendt i økologien, ligeledes afhænger af forbrugeraccepten. Da dette har stor betydning for den økologiske sektor, understreger det behovet for forbrugerforskning.

Tystoftefonden vil gerne medvirke til at sikre, at al formeringsmateriale af kategori 1 NGT-planter mærkes som "Kategori 1 NGT-planter", bl.a. for at sikre integriteten i den økologiske produktion. Tystoftefonden opfordrer endvidere Landbrugsstyrelsen til at inddrage Tystoftefondens ekspertise for at sikre en fleksibel og hensigtsmæssig opgavevaretagelse og kommunikation vedr. NGT-registrering.

Bryggeriforeningen ser positivt på forslaget fra Kommissionen. Bryggeriforeningen finder det positivt, at forslaget ikke medfører ændringer i den allerede etablerede definition af konventionel avl. Bryggeriforeningen lægger vægt på, at reguleringen tager højde for den teknologiske udvikling, og at lovgivningen ikke bremser virksomhedernes konkurrencevilkår på området. Konkurrencen på området skal være ligeværdig, så industrien i EU i videst muligt omfang, naturligvis under hensyntagen til bæredygtighed mv., har adgang til de samme muligheder som lande omkring os. I den sammenhæng værdsætter Bryggeriforeningen, at der med forslaget foreslås et register, der anerkender, at enhver i industrien skal have mulighed for at træffe et frit valg. Det er afgørende for at sikre en hensigtsmæssig udvikling, at industrien har mulighed for og frit kan informere om NGT'er og ikke-NGT-ingredienser i deres produkter.

Landsforeningen Praktisk Økologi ønsker ikke deregulering af nogen former for GMO'er af hensyn til det forsigtighedsprincip, som gælder både i EU og i økologien. Derudover mener Landsforeningen Praktisk Økologi, at en deregulering vil fratage forbrugeren mulighed for at fravælge fødevarer, frø og foder, som er fremkommet via genomteknikker samt den beskyttelse mod GMO-forurening i landbruget, som der er ved nuværende regulering. Derfor anbefaler Landsforeningen Praktisk Økologi, at Danmark ikke bakker op om Kommissionens forslag, og at Danmark i øvrigt er medvirkende til, at Kommissionen ikke ændrer lovgivningen, medmindre et kvalificeret flertal i Parlamentet bakker op derom. Landsforeningen Praktisk Økologi henviser til deres medlemmers fremtidige muligheder for at udfolde økologisk have- og småskalalandbrug uden nogen former for GMO, samt hensynet til den øvrige

danske og europæiske befolknings sundhed, hensynet til naturen, biodiversiteten og til fødevarerikigheden i Europa i fremtiden.

Dansk Planteværn støtter Kommissionens forslag om at indføre speciallovgivning for planter og afledte produkter frembragt med målrettet mutagenese eller cisgenese. Dansk Planteværn finder det positivt, at GMO-reguleringen tilpasses i lyset af de mange videnskabelige og teknologiske fremskridt på området. Dansk Planteværn ser særlig positivt på forslaget til kategori 1 NGT-planter, hvor der ikke er behov for risikovurdering, godkendelse og mærkning af planter og afledte produkter til fødevarer- og foderbrug, hvis den nye egenskab også kunne være opstået naturligt eller være opnået med traditionel forædling. Dansk Planteværn opfordrer til, at Kommissionen tager lignende initiativer med hensyn til anvendelsen af disse genomteknikker på andre områder, som kan tilskynde til innovation inden for plantebeskyttelse og bidrage til en stabil og bæredygtig fødevarerproduktion. Endelig opfordrer Dansk Planteværn til, at man hurtigst muligt søger afklaring af eventuelle konsekvenser for brugen af patenter, da tilgangen til patenter vil have stor indflydelse på firmaernes appetit på yderligere investering i udviklingen af nye afgrøder.

Novozymes er positive over for Kommissionens forslag, der understøtter tilgangen om at gøre den regulatoriske kategorisering og risikovurdering proportional med de ændringer, der indføres i en organisme, samt dens ligheder med organismer fremstillet ved hjælp af konventionelle teknikker. Endvidere finder Novozymes det positivt, at forslaget til risikovurdering fokuserer på organismens egenskaber (produktorienteret) frem for de teknikker, der blev anvendt til at opnå organismen (procesorienteret). Novozymes gør opmærksom på, at genmodificerede mikroorganismer forsat vil være reguleret under nuværende GMO-direktiv (2001/18/EC) på baggrund af antagelsen om, at den nødvendige videnskabelige viden stadig er begrænset, hvad angår denne type organismer. Novozymes deler ikke denne antagelse og opfordrer derfor til, at der på baggrund af EFSA's kommende udtalelse om seneste udvikling inden for bioteknologi anvendt på mikroorganismer (med deadline i juni 2024) igangsættes en revision af reguleringen for genmodificerede mikroorganismer til udsætning. Novozymes opfordrer derfor til, at Danmark – grundet sin stærke klynge af virksomheder inden for industriel bioteknologi – aktivt arbejder for, at der i den endelige vedtagne forordning indsættes en konkret forpligtelse til snarest muligt at igangsætte en lignende revision for reguleringen af mikroorganismer til udsætning frembragt ved hjælp af disse teknikker.

Chr. Hansen er enig i Kommissionens generelle tilgang og baggrund herfor til opdateret og moderniseret regulering af den nyeste generation af genteknologier, som blandt andet gør det muligt at udvikle klimaresistente afgrøder, øge produktivitet og reducere brugen af kemiske pesticider. Chr. Hansen opfordrer til gennemførelse af den fremlagte reform hurtigst muligt, idet EU-lovgivning omkring nyere genomteknikker allerede adskiller sig væsentligt fra især Nordamerika og Asien, som i dag er førende på området. Chr. Hansen finder, at europæiske virksomheder taber konkurrencekraft til aktører i disse regioner, samtidig med at NGT-produkter fra disse regioner kan finde vej til, eller måske allerede findes på, det europæiske marked, uden mulighed for at dette kan spores. Chr. Hansen opfordrer den danske regering til at udtrykke tydelig opbakning til Kommissionens forslag og at fortsætte arbejdet for at opdatere lovgivningen for anvendelse af nye genteknologier på mikroorganismer.

Danmarks Naturfredningsforening noterer sig ønsket om at regulere planter fremkommet gennem nogle NGT'er anderledes end planter fremkommet gennem traditionelle GMO-teknikker. Danmarks Naturfredningsforening noterer sig også, at det kan være vanskeligt at skelne mellem planter fremkommet gennem NGT og de traditionelle mutageneseteknikker som stråling og kemi, og at egenskaber fremkommet gennem de mindst indgribende NGT, som f.eks. SDN1, ville kunne fremkomme ved naturlige mutationer. Danmarks Naturfredningsforening ønsker imidlertid, at alle planter fremkommet gennem NGT-teknikker, skal reguleres på linje med planter fremkommet gennem

traditionelle GMO-teknikker. Foreningen mener ikke, at risici forbundet med forædling foretaget gennem NGT-metoder, er tilstrækkeligt belyst. Danmarks Naturfredningsforening ønsker at vurdere sagen igen, når der foreligger dokumentation, som i højere grad illustrerer de fordele og risici, der kan være forbundet med at benytte sig af NGT. Mht. markforsøg vil Danmarks Naturfredningsforening tage stilling fra sag til sag og ønsker fortsat, at godkendelser om sådanne forsøg ikke gives per automatik, men kommer i offentlig høring. Under alle omstændigheder anbefaler Danmarks Naturfredningsforening, at eventuelt kommende sorter fremkommet gennem NGT bliver markeret tydeligt i sortslisterne, så landbrugere selv kan vælge, om

de ønsker at benytte den form for udsæd eller udplantningsmateriale. Det bør ligeledes fremgå af registreringen, hvilken NGT-teknologi, der er anvendt. Danmarks Naturfredningsforening foreslår desuden,

at de sameksistensregler, der blev udviklet for 20 år siden i forbindelse med dyrkning af planter fremkommet gennem traditionelle GMO-teknikker, bliver opdateret. Det skal være muligt, også i fremtiden, at sikre både landbrugere og forbrugere imod utilsigtet sammenblanding.

Danmarks Naturfredningsforening ønsker desuden, at der skal være et eksplicit forbud mod herbicidresistens i planter kategoriseret som NGT 1. Danmarks Naturfredningsforening mener, det er vigtigt, som det også er foreslået, at kategori 1 NGT-planter kan underlægges yderligere krav på grundlag af deres egenskaber.

Miljøorganisationen NOAH, Foreningen for Biodynamisk Jordbrug og Frøsamlerne henstiller til, at Danmark stemmer *imod* Kommissionens forslag, da vedtagelse vil indebære, at vigtige dele af nye genomteknikker ikke forbliver reguleret som GMO-metoder i landbrug. Foreningerne mener, at nye genomteknikker stadig er GMO og skal reguleres som GMO for at beskytte vores natur og sundhed. Foreningerne forventer, at Danmark arbejder for, at Kommissionen ikke gennemfører forslaget, medmindre der ligger et kvalificeret flertal af EU-Parlamentets medlemmer bag – og dermed tager kritikken fra Parlamentet om manglende demokratisk beslutningstagen i sager om GMO til efterretning i praksis. Foreningerne finder, at der er mange alternativer i landbrug og madproduktion, og at man bør påbegynde en biologisk smart vej, der ville udgøre en ægte fremtidssikring for de unge generationer.

Dansk Vegetarisk Forening mener grundlæggende, at der ikke er behov for at ændre de nuværende procedurer og derved slække på procedurerne for NGT'er/GMO'er, da en svækkelse af procedurerne kan medføre ukendte risici for både planter, dyr og mennesker. Dansk Vegetarisk Forening mener desuden, at det er afgørende, at forbrugerne kan fravælge GMO'er, og endvidere at det økologiske landbrug ikke lider skade ved en svækkelse af procedurerne. En deregulering forventes at gøre det umuligt for forbrugerne at fravælge GMO'er, ligesom det kan underminere tilliden til økologien og dermed få store økonomiske konsekvenser for økologiske producenter. Hvad angår de udfordringer, som de nye GMO'er tænkes at kunne bidrage til at løse – at brødføde verden mere bæredygtigt, reducere pesticidforbruget etc. – gør Dansk Vegetarisk Forening opmærksom på, at en omstilling til et overvejende plantebaseret og økologisk fødevarsystem er en langt mere effektiv og sikker måde at opnå dette på.

Frie Bønder Levende Land mener, at de nye genomteknikker, som f.eks. CRISPR-Cas9, hverken er så sikre eller præcise, som fortalere hævder. Hertil kommer uklarhed om patentering og sporbarhed. Frie Bønder Levende Land opfordrer derfor til at stemme *imod* Kommissionens forslag til lempelse af regler for godkendelse af genmodificerede planter til landbruget.

Biodynamisk Forbrugersammenslutning oplyser, at de principielt er imod alle former for GMO-teknikker, herunder de nye genomteknikker, og taler derfor for, at der ikke ændres i GMO-lovgivningen. Biodynamisk Forbrugersammenslutning mener, at alle problemer ville være løst, hvis der alene blev dyrket efter de biodynamiske og økologiske principper.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være opbakning til forslaget fra en lang række medlemsstater, mens en række medlemsstater forventes at være skeptiske. Blandt de svære emner forventes at være kriterierne for NGT 1-planter og -planteprodukter, sporbarhed, mærkning og patentering af NGT-planter og -planteprodukter samt muligheden for at anvende NGT i økologien. Enkelte medlemsstater ønsker en regulering af NGT-planter og -planteprodukter, der i store træk svarer til den eksisterende GMO-lovgivning.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter Kommissionens initiativ om ny regulering om brug af visse nye genomteknikker i forhold til planter. Initiativet skal fastholde sikkerheden for mennesker, dyr og miljø og samtidig gøre det muligt at udnytte potentialet i de nye teknikker med hensyn til at bidrage til opfyldelsen af EU's Grønne Pagt og Jord til bord-strategiens mål.

Regeringen støtter, at der ikke er behov for risikovurdering, godkendelse og mærkning af planter og afledte produkter til fødevarer- og foderbrug, hvis den nye egenskab også kunne være opstået naturligt eller være opnået med traditionel forædling. De foreslåede kriterier til at afgøre, om dette er tilfældet, skal være tilstrækkeligt klare og tydelige for at skabe juridisk klarhed for erhverv og myndigheder. Kriterierne skal desuden muliggøre udviklingen af planter med de nye ønskede egenskaber f.eks. i forhold til klima og bæredygtighed i det omfang at ændringerne ifølge danske og internationale videnskabelige

eksperter også kunne være opstået naturligt eller ved traditionel forædling. I forlængelse heraf er det vigtigt for regeringen, at reglerne er så enkle som muligt og ikke medfører unødvendige administrative byrder for erhverv eller myndigheder.

Regeringen finder det vigtigt, at de gevinster, som forventes med forslaget, også kommer økologisektoren til gode, f.eks. ved at tillade anvendelsen af NGT 1 i økologien. Regeringen vil arbejde for, at reguler-

ingen af NGT ikke resulterer i unødvendige administrative byrder og omkostninger for det økologiske erhverv, herunder forringede konkurrencevilkår sammenlignet med konventionelt landbrug.

Regeringen finder endvidere, at Kommissionens evaluering af NGT-lovgivningen bør foreligge senest 5 år efter vedtagelsen af den første tilladelse til forsøgsudsætning eller markedsføring, samt at denne bør omfatte en vurdering af, hvorvidt NGT-forordningen har medført nye administrative eller praktiske byrder for det økologiske erhverv.

Regeringen støtter Kommissionens tilgang om at fastholde reguleringen af patenter i patentlovgivningen, idet der udarbejdes en analyse af konsekvenserne af patenter på planter. Regeringen vil søge afklaring på spørgsmålet om patenter på planter, når Kommissionens analyse foreligger. Generelt finder regeringen det vigtigt, at reguleringen af patenter på NGT-planter styrker innovation frem for at hæmme den samt sikrer tilgængeligheden af NGT'er og NGT-planter for SMV'er og smålandbrug.

Regeringen finder endvidere, at Kommissionen snarest bør tage lignende initiativer med hensyn til regulering af mikroorganismer udviklet med nye genomteknikker.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Der er oversendt et grundnotat til Folketingets Europaudvalg den 25. september 2023.

Sagen blev skriftligt forelagt Folketingets Europaudvalg forud for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 25. juli 2023, jf. samlenotat oversendt den 13. juli 2023.

Notaterne er ligeledes oversendt til Folketingets Miljø- og Fødevarerudvalg.

5. **Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2019/1009 for så vidt angår digital mærkning af EU-gødningsprodukter (EØS-relevant tekst)** **KOM (2023) 98**

Nyt notat.

Resumé

Kommissionen har den 27. februar 2023 fremsendt forslag til ændring af forordning 2019/1009 om fastsættelse af regler om tilgængeliggørelse på markedet af EU-gødningsprodukter, den såkaldte "gødningsforordning". Med forslaget får producenter, distributører og importører af gødningsprodukter mulighed for at anvende digital mærkning i stedet for fysisk mærkning af produkterne. Den digitale mærkning kan anvendes, hvis gødningsprodukterne sælges uden emballage, eller hvis de sælges til andre producenter, distributører og importører. Hvis gødningsprodukterne sælges i emballage til landbrugere og andre slutbrugere, skal der også være en fysisk mærkning, der indeholder de vigtigste oplysninger. Formandskabet har fremsat ændringer til forslaget, som betyder, at når produkter sælges til landbrugere, skal der også være en fysisk mærkning uanset om gødningsproduktet er emballeret eller ej. Forslaget vurderes at have begrænsede erhvervsøkonomiske konsekvenser i Danmark. Forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU. Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023, men forventes vedtaget på et kommende rådsmøde.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 98 af 27. februar 2023 fremsendt forslag til ændring af forordning 2019/1009 om fastsættelse af regler om tilgængeliggørelse på markedet af EU-gødningsprodukter og om ændring af forordning (EF) nr. 1069/2009 og (EF) nr. 1107/2009 og om ophævelse af forordning (EF) nr. 2003/2003.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 114 og skal behandles efter proceduren for den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294.

Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. november 2023, men forventes vedtaget på et kommende rådsmøde.

Formål og indhold

I 2019 vedtog Europa-Parlamentet og Rådet en ny forordning 2019/1009 om tilgængeliggørelse på markedet af EU-gødningsprodukter (gødningsforordningen). Med reglerne er der blandt andet indført omfattende krav om mærkning af gødningsprodukter. Dette havde sin baggrund i introduktion af innovative produkter, som ofte hidrører fra recirkulerede basisprodukter fra den cirkulære økonomi, og som derfor kræver bedre brugerinformation.

Forslaget tager sigte på at forbedre læsbarheden af mærkningen og på at gøre det lettere for de økonomiske aktører at håndtere dem. Med forslaget fastsættes regler for frivillig digital mærkning, som kan føre til omkostningsbesparelser for de økonomiske aktører ved at forenkle overholdelsen af

mærkningskravene i gødningsforordningen og dermed mindske byrden for de erhvervsdrivende uden at bringe forordningens hovedformål, herunder beskyttelse af menneskers sundhed og miljøet, i fare. Ved hjælp af digitale værktøjer til at formidle oplysninger om EU-gødningsprodukter kan der opnås en potentiel reduktion af byrden for aktørerne, bedre håndhævelse og overholdelse, hvilket vil styrke samarbejdet mellem kompetente myndigheder.

Forslaget gør det frivilligt for producenter, importører eller distributører af EU-gødningsprodukter at markedsføre deres produkter med enten en digital mærkning eller som nu med en traditionel fysisk mærkning af EU-gødningsprodukterne. Når salget sker i emballage med højst 1.000 kg. til slutbrugere af produkter, som f.eks. landbrugere og private forbrugere, gælder dog, at der også skal påføres en fysisk mærkning. Den fysiske mærkning skal indeholde alle oplysninger om beskyttelse af menneskers sundhed og miljøet samt de vigtigste oplysninger om produktets agronomiske effektivitet samt andre oplysninger til brug efter købet. Det er specifikt angivet i forslaget, hvilke mærkningselementer som skal fremgå af den fysiske mærkning, og hvilke der kan oplyses alene i den digitale mærkning.

Den digitale mærkning skal være gratis at tilgå og skal være let tilgængelig via en QR-kode eller lignende. Kontrolmyndighederne skal kunne inspicere den digitale mærkning, der skal være tilgængelig i mindst fem år. Forslaget indeholder en bemyndigelse til Kommissionen til at supplere de generelle krav til digital mærkning. Forordningen træder i kraft 20 dage efter offentliggørelse og anvendes 30 måneder efter ikrafttræden.

Formandskabet har fremlagt ændringsforslag til Kommissionens forslag: Når EU-gødningsproduktet sælges til landbrugere eller andre slutbrugere, skal der ske en fysisk mærkning, uanset om EU-gødningsproduktet er emballeret eller ej. Når EU-gødningsproduktet ikke er emballeret, sker den fysiske mærkning i form af en folder. Kravene til en nem tilgængelighed af de digitale informationer øges. Oplysningerne skal også kunne tilgås af potentielle slutbrugere med henblik på at øge deres beslutningsgrundlag for eventuelt køb. De oplysninger, som kan oplyses alene i den digitale mærkning, reduceres.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger endnu ikke. Forslaget behandles i udvalget for indre marked og forbrugerbeskyttelse. Et udkast til udvalgets holdning blev præsenteret i juni 2023, som i vidt omfang støtter Kommissionens forslag. Udvalget lægger vægt på, at landbrugerne er professionelle aktører, der er vant til at arbejde med digitale værktøjer, men at der også findes en del landbrugere, som kan have behov for at læse analoge tekster. Udvalget ventes at foreslå, at de digitale informationer skal være tilgængelige i ti år.

Nærhedsprincippet

Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, da formålet med forslaget er at indføre betingelser for digital mærkning og dermed undgå forskellige praksisser, hvorved det indre markeds funktion forbedres.

Gældende dansk ret

Gødningsforordningen finder alene anvendelse på CE-mærkede gødningsprodukter, og det er frivilligt for producenter, hvorvidt de ønsker at markedsføre deres gødningsprodukter med CE-mærke eller uden CE-mærke. Gødninger, der ikke følger regler og krav fastsat i forordningen, skal følge de nationale gødningsregler i BEK nr. 1135 af 09/07/2022 - Bekendtgørelse om gødning og jordforbedringsmidler m.v. Gødningsområdet er således et delvist harmoniseret EU-område.

Konsekvenser

Forslaget har umiddelbart ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget. Øget brug af digital mærkning vurderes på længere sigt at kunne lette visse dele af kontrolopgaverne.

Kommissionen har i konsekvensanalyse af forslaget opgjort de erhvervsøkonomiske konsekvenser i form af administrative besparelser for små og mellemstore virksomheder (SMV'ere) i størrelsesordenen 50.000 kr./år, mens tallet for større virksomheder ligger på 450.000 kr./år. Såfremt alle aktører på gødningsmarkedet – dvs. både købere og sælgere – accepterer udbredt anvendelse af digital mærkning, vurderes det på længere sigt at resultere i større positive drifts- og erhvervsøkonomiske konsekvenser for hele landbrugserhvervets værdikæde. Forslaget vurderes at have begrænsede erhvervsøkonomiske konsekvenser i Danmark.

En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Høring

Sagen har været i skriftlig høring i § 2-udvalget (landbrug). Der har ikke været bemærkninger.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Muligheden for digital mærkning er generelt positivt modtaget blandt medlemsstaterne, og det er forventningen, at der vil være et kvalificeret flertal for forslaget.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen finder det positivt, at der etableres fælles regler, som muliggør anvendelse af digital mærkning af EU-gødningsprodukter, hvilket kan reducere de administrative omkostninger for erhvervsdrivende. Regeringen finder det samtidigt hensigtsmæssigt, at der tages hensyn til, om salget af gødningsprodukter sker til slutbrugere som landbrugere, eller om salget sker til andre aktører.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.